

Araştırma Makalesi

HABER61.NET MOBİL HABER SİTESİNİN KULLANILABİLİRLİK ANALİZİ VE ARAYÜZ PROTOTİP ÖNERİSİ

Gamze KESKİN¹

ÖZ

İletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler sonucunda zaman ve mekândan bağımsız olarak habere erişim olanağı sunan mobil cihazların kullanımı giderek yaygınlaşmıştır. Etkileşimli yapısıyla haber üretimi ve sunumunda önemli değişiklikleri beraberinde getiren mobil cihazlar, kullanıcıların haberle etkileşimi, alışkanlıkları ve deneyimleri üzerinde de etkili olmuştur. Bu durumda daha iyi bir kullanım deneyiminin sağlanması için mobil cihazlarda görüntülenen web sitelerin kullanılabilirliği konusu önem kazanmaktadır. Kullanılabilirlik, mobil cihazlarda görüntülenen web sitelerde kullanıcıların gerçekleştirmek istediği eylemleri tasarım ve kullanılabilirlik engelleriyle karşılaşmadan yerine getirebilmesine olanak sağlayarak daha iyi bir deneyim sunmasına yardımcı olmaktadır. Web sitelerin mobil cihazlarla uyumu ve arayüz tasarımlarının standartlaştırılamaması gibi unsurlar web sitelerde kullanılabilirlik sorunlarına neden olmaktadır. Bu çalışmada, Trabzon'da en çok ziyaret edilen Haber61.net haber sitesinin mobil arayüz tasarımındaki kullanılabilirlik sorunlarının tespit edilmesi ve söz konusu sorunların revize edilerek yeni bir arayüz önerisi sunulması amaçlanmıştır. Haber61.net haber sitesinin mobil arayüz tasarımının kullanılabilirliğini değerlendirmeyi amaçlayan bu çalışmada nitel yöntemle dayalı Sezgisel Analiz modelinden yararlanılmıştır. Kullanılabilirlik analizlerinde yararlanılabilecek çeşitli sayıda kriter ve ilke olmasına karşın, arayüz tasarım sürecinde temel kararlar alma ve arayüz problemlerinin tespitinde pratik ve kapsayıcı nitelikte olan Nielsen'in Sezgisel Yöntem ilkeleri tercih edilmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda Haber61.net mobil haber sitesinde çeşitli kullanılabilirlik sorunları tespit edilmiştir. Haber edinimi ve etkileşimini sınırlayan arayüz tasarım sorunlarının, kullanıcıların haber sitesinde hedefledikleri amaçları gerçekleştirirken gösterdikleri verimlilik, etkililik ve memnuniyetlerini olumsuz yönde etkileyerek kullanılabilirlik problemlerini beraberinde getirdiği görülmektedir. Kullanılabilirlik testiyle belirlenen sorunların kullanıcıların deneyimini iyileştirecek şekilde yeniden ele alınması bakımından örnek niteliğinde olan bu çalışmada, kullanılabilirlik çalışmalarının geliştirilmesine katkı sağlayabilecek çeşitli öneriler getirilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kullanılabilirlik, Mobil Arayüz Tasarımı, Haber Sitesi, Etkileşim Tasarımı

¹Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Gazetecilik ABD Yüksek Lisans Öğrencisi, gamze_keskin19@trabzon.edu.tr, ORCID ID: 0009-0003-7671-7323

USABILITY ANALYSIS OF HABER61.NET MOBILE NEWS WEBSITE AND INTERFACE PROTOTYPE PROPOSAL

ABSTRACT

Due to advancements in communication technologies, the use of mobile devices that allow access to news independent of time and location has become increasingly widespread. With their interactive nature, mobile devices have brought significant changes in news production and presentation, also affecting users' interaction with news, habits, and experiences. In this context, the usability of websites displayed on mobile devices has gained importance to ensure a better user experience. Usability helps users perform intended actions without facing design or functionality barriers, thus enhancing the experience. However, lack of standardization in mobile compatibility and interface design leads to usability issues. This study aims to identify usability problems in the mobile interface design of Haber61.net, one of the most visited news websites in Trabzon, and to propose a revised interface. Heuristic evaluation, a qualitative method, was employed to assess the usability of the site. Although various criteria exist for usability analysis, Nielsen's heuristics were chosen for their practicality and comprehensive nature in identifying interface problems. The findings revealed multiple usability issues on the mobile version of Haber61.net. These design problems negatively affect users' efficiency, effectiveness, and satisfaction in achieving their goals, limiting their engagement with the site. This study presents sample suggestions for improving the user experience by addressing these usability issues and aims to contribute to the development of further usability research.

Keywords: Usability, Mobile Interface Design, News Website, Interaction Design.

Giriş

İletişim teknolojilerindeki hızlı gelişmeler sonucunda, zaman ve mekândan bağımsız olarak internete erişim olanağı sağlayan mobil cihazların kullanımı giderek yaygınlaşmıştır. Günlük yaşamda bankacılıktan alışverişe, eğlenceden eğitime birçok işlem yaygın olarak mobil cihazlar üzerinden yapılmaktadır. Medya endüstrisi ise bu gelişmelerden en çok etkilenen sektörlerden biridir. Mobil cihazlar, zaman ve mekâna bağlı kalmadan habere erişim olanağı sağlaması yönüyle geniş bir kullanıcı kitlesi tarafından kullanılmaktadır. Öte yandan, etkileşime dayalı yapısıyla haberin üretimi ve sunumunda önemli değişikliklere yol açan mobil cihazlar, kullanıcıların haberle etkileşimi, alışkanlıkları ve deneyimleri üzerinde de etkili olmuştur. Bu noktada önemli bir etken ise kullanıcıların habere erişmek için ziyaret ettikleri web sitelerinin mobil cihazlarla ne ölçüde uyumlu olduğudur. Mobil cihazların yaygın kullanımına karşın mobil cihazlarda görüntülenen arayüz tasarımları çoğunlukla masaüstü web sitesi görünümüne uygun biçimde tasarlanmaktadır. Mobil kullanıcı arayüz tasarımlarının henüz bir kalıba oturtulamamış olması durumu ise mobil

uyumlu web sitelerde kullanılabilirlik sorunlarına neden olmaktadır. Kullanılabilirlik, web sitelerin başarısını belirleyen faktörlerden biri olarak görülmektedir. Mobil cihazlarda görüntülenen web siteleri tasarlanırken ekran boyutları, konumlandırılan butonlar, içeriğin okunabilirliği vb. unsurlar göz önünde bulundurulmalı, kullanıcı gerçekleştirmek istediği eylemleri tasarım ve kullanılabilirlik engelleriyle karşılaşmadan yerine getirebilmelidir. Bu bağlamda, çalışmanın problemini Haber61.net haber sitesinin mobil arayüz tasarımının kullanılabilirlik prensiplerine ne oranda uyum sağladığının değerlendirilmesi oluşturmaktadır. Bu bağlamda bu çalışmada, Similarweb verilerine göre Trabzon'da en çok ziyaret edilen Haber61.net haber sitesinin mobil arayüz tasarımındaki kullanılabilirlik sorunlarının tespit edilmesi ve söz konusu sorunların revize edilerek yeni bir arayüz önerisi sunulması amaçlanmaktadır.

Haber61.net haber sitesinin mobil arayüz tasarımının kullanılabilirliğini değerlendirmeyi amaçlayan bu çalışmada nitel yöntemle dayalı Sezgisel Analiz modelinden yararlanılmıştır. Sezgisel değerlendirme yönteminde uzmanlar, genel kullanılabilirlik ilkeleri olarak tanımlanan kullanılabilirlik sezgisellerinden yararlanarak kullanıcı arayüzleri değerlendirir ve kullanılabilirlik problemlerini tespit eder (Nielsen, 1993, s. 155-160). Sezgisel Değerlendirme kullanılabilirlik hatalarının tasarım aşamasında tespit edilerek düzeltilmesine olanak tanır. Ayrıca, kullanıcı davranışlarının analiz edilmesini gerektirmemesi ve belirli değerlendirme kriterlerine dayalı olması bakımından kolay ve hızlı bir yöntemdir (Ardıç & Göktürk, 2009, s. 95). Tasarım sürecinin her aşamasında kullanılabilecek bir yöntem olan Sezgisel Değerlendirme, kullanıcı testleri veya teknik testlere kıyasla daha hızlı ve verimli sonuçlar elde etmeye yarar. Çalışmada haber sitesinin kullanılabilirlik problemlerinin belirlenmesinde literatürde yaygın bir şekilde kullanılan Nielsen'in 10 sezgisel kriteri referans alınmıştır. Kullanılabilirlik analizlerinde yararlanılabilecek çeşitli sayıda kriter ve ilke olmasına karşın, Nielsen'in yöntemi arayüz tasarım sürecinde temel kararlar alma ve arayüz problemlerinin tespitinde pratik ve

kapsayıcı nitelikte olması nedeniyle tercih edilmiştir. Nielsen'in Sezgisel Yöntem ilkeleri; sistem durumunun görünürlüğü, sistem ve gerçek dünya arasında eşleşme, kullanıcı kontrolü ve özgürlük, tutarlılık ve standartlar, hata önleme, hatırlamak yerine tanıma, esneklik ve kullanım verimliliği, estetik ve minimalist tasarım, kullanıcıların hataları tanınması, yardım ve belgeler şeklindedir. Çalışmada kullanılabilirliği değerlendirilecek olan haber sitesi 2025 yılında Trabzon'da en çok ziyaret edilen haber sitesi olması yönüyle *Haber61.net* olarak belirlenmiştir. Öte yandan *Haber61.net* haber sitesinin mobil görünümünün seçilmesinin sebebi internet kullanıcılarının bilgiye erişimde yaygın olarak mobil cihazları kullanmasıdır. We Are Social (We Are Social, 2025) tarafından hazırlanan Dijital 2025 Türkiye raporuna göre Türkiye'de web trafiğinin %73,10'unu mobil telefonlar oluşturmaktadır. Çalışma kapsamında incelenecek haber sitesinin belirlenmesinde ise web analitik aracı olan Similarweb verilerinden yararlanılmıştır. Buna göre, Trabzon'da 2025 yılı Nisan ayı itibarıyla en çok ziyaret edilen haber sitesi Haber61.net'tir. Ayrıca site ziyaretçilerinin %92,36'sı mobil cihazlardan erişim sağladığı görülmektedir (Similarweb, 2025).

Haber sitelerinin mobil arayüz tasarımının kullanılabilirliğine ilişkin literatür taraması sonucunda; haber sitelerinin mobil arayüz tasarımının kullanılabilirliğinin tespit edildiği çalışmalara ilginin yetersiz düzeyde olduğu, mevcut kullanılabilirlik sorunlarına bir prototip ile öneri getirilen çalışmaların ise mevcut olmadığı görülmüştür. Literatür taramasında Mahmut Ercan ve Filiz Tiryakioğlu tarafından ele alınan *Hürriyet Mobil Haber Sitesinin Kullanıcı Deneyimi Tasarımı Bağlamında İncelenmesi* başlıklı araştırmalarına ulaşılmıştır. Ercan ve Tiryakioğlu'nun (2020) çalışması Hürriyet haber sitesinin kullanılabilirlik düzeyinin kullanıcıların deneyimini ne biçimde şekillendirdiği üzerine odaklanmaktadır. Nitel araştırma yöntemine dayalı çalışmada veri toplama için kullanılabilirlik testi olan sezgisel değerlendirme, katılımcı görüşleri için sesli düşünme tekniği ve yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşme uygulanmıştır. Çalışmada, haber sitesi araştırmacı tarafından

Nielsen'in 10 ilkesi ile analiz edilmiş, ardından katılımcılara arayüzü kullanırken süreci sesli olarak yorumladığı sesli düşünme tekniği uygulanmıştır. Deneyim sürecinin detaylandırılması için son olarak yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşme uygulanmıştır. Araştırma bulgularına göre Hürriyet mobil haber sitesinin kullanıcı deneyiminin tasarlanmasında, kullanıcıların deneyimi ve etkileşimine olumsuz yönde etki eden kullanılabilirlik hataları tespit edilmiştir. Oğuz'un (2019) haber sitelerinin web arayüz tasarımlarının kullanılabilirlik üzerindeki etkisine ilişkin yaptığı çalışma, literatür taramasında konuyla ilgili erişilen bir başka çalışmadır. Çalışmada, arayüzlerin haber sitelerinin kullanılabilirliği üzerindeki etkilerini saptamak için anket çalışması yapılmıştır. Çalışmada, katılımcılara Hürriyet Gazetesi'nin web sayfaları kullanımına dayalı anket uygulamasında, masaüstü ve mobil arayüz kısıtlamasına gidilmemiştir. Araştırma sonucunda katılımcıların kişisel değişkenleri ve haber edinme alışkanlıklarına ilişkin değişkenler üzerinden Hürriyet Gazetesi web sitesinin kullanılabilirliğine ilişkin bulgular elde edilmiştir. Mobil haber sitelerinin tasarımları üzerine yapılmış bir diğer çalışmada Somuncu ve Aydın (2024) tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada, mobil web trafiğinde en çok ziyarete sahip 5 mobil haber sitesinin mobil görünümleri tasarım ilkeleri ve web tasarım öğeleri bağlamında içerik analizi tekniği ile incelenmiştir. Temel tasarım ilkeleri ve web tasarım öğeleri baz alınarak değerlendirme kategorileri oluşturulmuş, haber sitelerinde kullanılan tasarım öğelerinin tercihleri ve ne biçimde kullanıldığına ilişkin sonuçlar elde edilmiştir. Son olarak alan yazında haber sitelerinin mobil arayüz tasarımlarının kullanılabilirliğine ilişkin faktörlerin değerlendirildiği Çeçen'in (2019) çalışmasına erişilmiştir. Nitel yöntemin benimsendiği çalışmada kullanılabilirlik testi ve yarı yapılandırılmış görüşme uygulanmıştır. Bu doğrultuda, katılımcıların 2 farklı haber sitesinde gerçekleştirdikleri deneyimlerinde ilgili sitelerin kullanılabilirlik sorunlarının karşılaştırmalı değerlendirilmesi yapılmıştır. Bu kapsamda kullanıcıların ilgili sitelerde içeriğin sunumu, kategorilendirme ve artan tıklama sayılarının deneyimleri üzerindeki olumsuz etkilerine ilişkin bulgular elde edilmiştir.

Haber sitelerinin mobil cihazlarda görüntülenen arayüz tasarımlarının kullanılabilirlik sorunlarını analiz eden çalışmalar olmasına karşın, analizler sonucu tespit edilen hatalı arayüz öğelerinin yeniden düzenlenerek prototip önerisiyle sunulduğu çalışmaların yetersiz olduğu görülmektedir. Dolayısıyla, habere erişmede yaygın olarak mobil cihazlardan yararlanan internet kullanıcılarının sistemle olan etkileşimlerinde arayüz tasarımlarından kaynaklanabilecek kullanılabilirlik sorunlarının belirleneceği ve tanımlanan sorunların kullanıcıların deneyimlerini iyileştirecek şekilde yeniden ele alınarak örnek niteliğinde sunulacağı çalışma, alandaki bu boşluğun doldurulmasına katkı sağlaması bakımından önemlidir.

Mobil Cihazlar ve Mobil Web

İletişim teknolojilerindeki hızlı gelişmeler sonucunda, zaman ve mekândan bağımsız olarak internete erişim olanağı sağlayan mobil cihazların kullanımı giderek yaygınlaşmıştır. Günlük yaşamda gerçekleştirilen birçok eylem yaygın olarak mobil cihazlarla sağlanmaktadır. Dolayısıyla dijitalleşmeyle birlikte gelişen taşınabilir cihazlar web ortamını cebimize taşımıştır (Onay, 2018, s. 77). Bu gelişmelerden etkilenen sektörlerden biri de medyadır. Medya kuruluşları içeriklerini zaman ve mekân sınırı olmadan okuyucuya aktarabileceği çevrimiçi ortamlara taşımıştır ve kullanıcılar için mobil cihazlar habere erişmede yaygın kullanılan mecra haline gelmiştir (Saran, 2023, s. 292).

Kavram olarak mobil cihazlar, belirli bir yerde bulunma zorunluluğu olan masaüstü bilgisayarın aksine kullanıcıların her an ve her yerde birçok işlemin yapılabilmesine imkân sağlayan araçlardır. Öte yandan tabletler, akıllı telefonlar ve giyilebilir teknolojilere kadar geniş yelpazeye yayılan mobil cihazlar, kullanıcıların tercih ve gereksinimleri doğrultusunda değişken kullanım ve etkililik oranlarına sahiptir (Çeçen, 2019, s. 39). Bu cihazların temel özellikleri taşınabilir, kişisel, çoğunlukla yanımızda olan, kolay kullanıma sahip, hızlı ve ağ bağlantısına sahip olmaları şeklindedir (Firtman, 2013, s. 2). Akıllı telefonlar normal bir cep telefonundan farklı olarak daha gelişmiş bilgi işlem özelliğe ve bağlantı imkanına

sahip mobil cihazlardır (Kim & Zeelim-Hovav, 2011, s. 146-147). Daha küçük, daha işlevsel ve taşınabilir olması yönüyle giderek daha fazla kullanım oranına sahip olan akıllı telefonların web trafiğindeki payı artarken masaüstü cihazların oranı gerilemektedir (Gibbs, 2016). Öte yandan, dünyada mobil telefon kullanıcılarında %2,0 oranında artış görülmektedir. İnternete erişimde kullanılan cihazlara bakıldığında ise %96,3 kullanım oranına sahip olan akıllı telefonlarda artış görülmektedir (We Are Social, 2025). Akıllı telefonların artan kullanımına paralel olarak hızla büyüyen mobil web trafiği, kullanıcılar için haber içeriğini daha erişilebilir bir hale getirmiş olsa da beraberinde yeni tasarım zorunlulukları getirmiştir. Bu noktada mobilden erişilen web sitelerin mobil cihazlarla ne ölçüde uyumlu olduğu, kullanıcıların deneyimlerini nasıl daha verimli ve etkileşimli hale getirilebileceği sorunu önem kazanmaktadır (Yu & Kong, 2016, s. 427). Mobil cihazlar küçük ekran boyutları, alışılmış olandan farklı giriş yöntemleri ve gezinme zorlukları gibi özelliklerinden kaynaklı belirli sınırlamalara sahiptir. Bu sebeple, kullanılabilirlik mobil cihazlar için daha önemli hale gelmektedir (Coursaris & Kim, 2007, s. 1). İnsan Bilgisayar Etkileşimi (İBE) alanının merkezinde yer alan ve en önemli konularından olan kullanılabilirlik, kullanıcıların sistem üzerinde gerçekleştirmek istedikleri işlemleri en hızlı ve en kolay şekilde yapabilmeleri ve araçların nasıl daha kullanılabilir hale getirilebileceğiyle ilgilidir (Çağıltay, 2018, s. 93).

İnsan Bilgisayar Etkileşimi

İnsan-bilgisayar etkileşimi kullanıcıların bir arayüz üzerinden gerçekleştirdikleri etkileşimleri psikoloji, sosyoloji, yazılım ve ergonomi gibi çeşitli disiplinlerden yararlanarak inceleyen ve bu kapsamda kullanılabilir sistemler geliştirmeyi amaçlayan bir alandır (Akyol, 2014, s. 531). Mobil kullanıcı nüfusundaki artış ve kuruluşların bilişim sistemlerine bağımlılığı ile İnsan Bilgisayar Etkileşimi alanı giderek önem kazanmıştır. İnsan ve cihaz arasındaki etkileşimi konu edinen İnsan Bilgisayar Etkileşimi, etkileşimli teknolojilerin tasarımı, geliştirilmesi,

değerlendirilmesi ve uygulanması ile ilgilenen disiplinlerarası bir alandır. Kullanılabilirlik ve tasarım, insan-bilgisayar etkileşiminin temel konularındandır (Çağiltay, 2018, s. 15-28). Bu doğrultuda, İnsan-Bilgisayar Etkileşimi alanının, insan ve bilgisayar arasındaki iletişimi kavramak ve bu ilişkiye dayalı kullanılabilir sistemler tasarlamak amacıyla geliştiğini ifade etmek mümkündür (Koyuncu Tunç, 2019, s. 36-37). İnsan Bilgisayar Etkileşiminin dört temel bileşeni vardır. Bunlar; kullanıcı, araç/arayüz, görev ve bağlam şeklindedir. İnsan Bilgisayar Etkileşiminin baş rolünde kullanıcılar yer alır, bu etkileşimde gerçekleştirilen her şey kullanıcının hedeflediği işlemi daha verimli hale getirmek için yapılır. Kullanıcıların hedeflerini gerçekleştirmek için kullandıkları araçlar ise ikinci temel bileşeni oluşturur. Görev, kullanıcının cihazı ya da arayüzü kullanarak arzuladığı ya da ihtiyaç duyduğu faaliyetleri gerçekleştirmesidir. İBE'nin hedefi kullanıcıların bu görevleri problemlerle karşılaşmadan gerçekleştirebilmelerini sağlamaktır. Kullanıcıların bir araç ile bir görevi gerçekleştirmek için bulundukları ortam ise bağlamdır (Çağiltay, 2018, s. 31-33).

Mobil Kullanıcı Arayüz Tasarımı

Habere erişmede akıllı cihaz kullanan bir kişinin bulunduğu bağlam değişkenlik gösterebilir. Burada önemli olan içeriğe erişmek için sistemle etkileşime giren kullanıcılar ile sistem arasında köprü görevi gören kullanıcı arayüz tasarımıdır. Kullanıcılar dijital ortamdaki içeriğe erişip bilgi edinirken sistemin karmaşık iç yapısını bilmeye gerek kalmadan yalnızca arayüz aracılığıyla etkileşime girebilirler. Bu sayede ses, görüntü ve tipografik unsurların bir araya gelerek oluşturduğu medya, arayüz aracılığıyla kullanıcıya iletilir. Arayüz tasarımı kullanıcıların deneyimleri ve içeriğe yönelik algısında etkilidir ve kullanıcılar için gezilebilir bir alan oluşturmaya yarar (Tunalı, 2016, s. 22-23). Mobil kullanıcı arayüzü etkileşimli yapısı gereği dokunmatik tabanlı ve yüksek seviyede etkileşimli ekranlarda gerçekleşir. Bu sebeple, mobil kullanıcı arayüz tasarımları masaüstü kullanıcı arayüz tasarımlarından farklılaşmaktadır (UXPin, t.y.). Kullanıcı arayüz tasarımında

kullanılan görüntü ve tipografi gibi unsurların kullanılabilir hale getirilmesi için görsel tasarım öğeleri kullanılır. Bu sayede hem sistemin kullanılabilirliği hem de kullanıcı deneyimini etkiler (Dumont, 2021). Mobil cihazlara özgü arayüzlerin tasarlanmasında faydalanılan ilkeler, masaüstü bilgisayarın arayüz tasarımına kıyasla farklılaşmaktadır (Adipat & Zhang, 2005, s. 2281). Görsel bir araç olan arayüz tasarımında kullanıcıların sistemle olan ilk etkileşimini olumlu yönde etkilemek için gerekli görsel tasarım ilkelerinden yararlanılmalıdır. Keş (2009, s. 27) tarafından genel tasarım ilkelerine paralel olarak kullanıcı arayüz tasarım ilkeleri geliştirilmiştir. Bu ilkeler; “yalınlık, tutarlılık, açıklık, denge, görsel hiyerarşi, vurgu, ritim, oran/orantı, uyum/bütünlük” şeklindedir. Kullanıcı arayüz tasarımı, kullanıcı deneyimi ve etkileşimi göz önünde bulundurarak tasarlanmalı, estetik ve kullanım kolaylığı bir arada gözetilmelidir. Kullanıcı arayüzünün asıl hedefinin kullanımı kolaylaştırmak olduğu unutulmamalıdır (Dinç, 2018, s. 42).

Mobil Ekranlar

Mobil cihazların ekranlarının sınırlı alanı mobil web’in en temel problemlerinden olmuştur (Jeong & Han, 2012, s. 180). Bir mobil cihazı diğerinden farklı kılan unsurlardan biri de yine ekran boyutlarıdır. Bir web arayüzünün tüm cihazların ekranlarına uygun biçimde tasarlanması da kullanılabilirlik bakımından önemlidir. Masaüstü ekranlarda sorunsuz biçimde görüntülenen tasarımlar, farklı ekran boyutlarındaki mobil cihazlarda görüntülendiğinde sayfa düzeni, menülerin görünürlüğü, yazıların okunurluğu, karmaşık ve erişilemeyen bağlantılar gibi sorunlarla karşılaşılabilir. Bu durumda arayüz tasarımlarının belirlenmiş tek bir ölçüye göre değil, tüm ekranlara uyumlu biçimde tasarlanması gerekmektedir (Dinç, 2018, s. 12).

Mobil Uyumluluk

Bir web sitesinin mobil cihazlarda kullanımının en iyi hale gelmesi için yeniden biçimlendirilmesi, kullanıcıların sitelerde daha uzun süreler geçirmesi, ihtiyacı olan bilgiye daha kolay erişmesi dolayısıyla sitenin kullanılabilir olmasıyla

doğrudan ilgilidir. Mobil cihazlar üzerinden de web sitelerine erişimin artmasıyla birlikte web tasarım anlayışında birtakım değişiklikler gerçekleşmiştir. Web sayfalarına farklı ekran ölçülerine sahip çeşitli cihazlar üzerinden ulaşılması, web sayfasının kullanılabilirliği ve uyumluluğunu gündeme getirerek duyarlı (responsive) tasarım anlayışını zorunlu kılmıştır (Çatal & Kürşad, 2015, s. 96).

Arayüzün, web siteye erişimde kullanılan cihazın ekran ölçülerine uyarlanarak görüntülenmesini sağlayan esnek/duyarlı web tasarımı, web sitelerin çeşitli mobil cihazlardaki görüntülenmesinde yaşanabilecek problemleri önlemektedir. Duyarlı web tasarımı kavramı ilk olarak Ethan Marcotte tarafından “Responsive Web Design” başlıklı makalesinde kullanılmıştır. Marcotte’ye (2010) göre, farklı web cihazları için ayrı ölçülerde tasarım yapmak yerine aynı tasarımı farklı cihazlara uygun biçimde tasarlayacak bir standart çerçevesinde ele alarak daha tutarlı ve esnek bir deneyim sunulabilir.

Şekil 1. Bir Web Sitesinin Farklı Çözünürlüklere Sahip Ekranlardaki Görünümü

Duyarlı web tasarımı için akışkan ızgara, esnek görüntü ve medya sorguları üç temel teknik unsurdur. Esnek ızgara sistemleri web sitedeki içeriklerin sütun ve satırlara orantılı bir şekilde yerleştirilerek sayfanın düzenli, kolay okunabilir ve farklı

cihazlarda görüntüleme noktasında kullanılabilir olmasını sağlar (Çıplak, 2023). Esnek görüntü, cihazın ekran boyutunda değişiklik olduğunda web site tasarımında kullanılan her bir elemanın kalitesinin bozulmadan akışkan bir biçimde yeni düzene göre taşınmasıdır.

Duyarlı tasarım kullanıcıların haber okumak için siteye eriştiklerinde yeniden ölçeklendirme, kaydırma, yakınlaştırma gibi eylemler yapmalarına gerek kalmadan içeriği otomatik olarak ölçeklendirir. Duyarlı tasarıma sahip olamayan sitelerde ise kullanıcılar hayal kırıklığına uğrayabilmektedir. Her kullanıcının farklı mobil cihaz ekranından haber sitesini görüntülediğini göz önünde bulundurduğumuzda web sitenin mümkün olduğunca çok cihazda problem yaşamadan görüntülenebilir olması önemlidir (Web FX, t.y.).

Mobil Arayüz Tasarımında Kullanılabilirlik

İnsan Bilgisayar Etkileşiminin merkezinde yer alan ve en önemli konularından olan kullanılabilirlik, kullanıcıların sistem üzerinde gerçekleştirmek istedikleri işlemleri en hızlı ve en kolay şekilde yapabilmeleri ve araçların nasıl daha kullanılabilir hale getirilebileceğiyle ilgilidir (Çağltay, 2018, s. 93). Mobil cihazların küçük ekran boyutları, alışılmış olandan farklı giriş yöntemleri ve gezinme zorlukları gibi özelliklerinden kaynaklı belirli sınırlamalara sahiptir. Bu sebeple, kullanılabilirlik mobil cihazlar için daha önemli hale gelmektedir (Coursaris & Kim, 2007, s. 1). Uluslararası Standartlar Kuruluşu (ISO) tarafından yapılan tanımlamaya göre kullanılabilirlik, kullanıcıların belirli bir ortamda hedefledikleri amaçları gerçekleştirirken gösterdikleri verimlilik, etkililik ve memnuniyet faktörleri ile ilişkilidir (Çağltay, 2018, s. 100). Nielsen'in kullanılabilirlik modeline göre ise kullanılabilirlik tek boyutlu değil, kullanıcıların sistemle etkileşimlerinde etkili olan etkenlerin karması niteliğindedir. Nielsen'e (1993, s. 26) göre kullanılabilirlik temelde öğrenebilirlik, verimlilik, hatırlanabilirlik, düşük hata oranı ve memnuniyet olarak 5 özellikle ilişkilidir. Bu ilkelere göre kullanıcıların sistemi ne kadar hızlı öğrenebileceği, sistem içerisinde eylemlerini ne kadar hızlı ve etkili

gerçekleştirebileceği, tekrar kullandıklarında ne kadar hızlı hatırlayabildikleri, eylemleri gerçekleştirirken ne oranda hata yaptıkları, yapılan hataların geri alınabilir olup olmadığı ve kullanıcıların deneyimleri sonucunda ne derece memnun oldukları, sistemin kullanılabilirliğini doğrudan etkilemektedir.

Arayüz tasarımlarının kullanılabilirliğinin değerlendirilmesi için kullanılabilirlik testleri uygulanmaktadır. Kullanılabilirlik testleri, geliştirilen arayüz tasarımının kullanıcıların gereksinimlerini karşılayıp karşılayamadığını belirlemek ve site kullanılabilirliğinin değerlendirmek için yapılır. Kullanılabilirlik test yaklaşımları tek bir tür olmadığı gibi, ürün geliştirme süreci içinde veya süreç sonunda uygulanabilir. Kullanılabilirlik testleri Tasarım Rehberleri, Sezgiseller, Kullanıcı Testleri ve Model Temelli olmak üzere dörde ayrılır (KAMİS, t.y.).

DeneySEL Yaklaşım- Kullanıcı Testleri ile hedef kullanıcıların bir uygulama ortamında gerçek bir arayüzü, gerçek görevlerle kullanılabilirliğin test edilmesi amaçlanır. Test sonucu hedef kitleden alınan sonuçlar yeniden değerlendirilerek, tasarımın daha kullanılabilir hale getirilmesi amacıyla kullanılır. Kullanıcı testleri, göz izleme, sesli düşünme, davranış gözlemlene gibi çeşitli yöntemlerle uygulanabilmektedir. Kullanıcı testleri, arayüz tasarımının kullanılabilirliğiyle ilgili gerçeğe en yakın sonuçların elde edildiği yaygın kullanılan bir yöntemdir. Dolayısıyla bu testlerin özenli bir şekilde planlanması ve uygulanması gerekmektedir. Tasarım Rehberleri Yaklaşımı çoğunlukla bilişim sistemleri geliştiren büyük firmalar tarafından kendi ürünlerinin tasarımlarında tutarlılık ve uyum kazanmak için oluşturulur. Tasarım Rehberleri yaklaşımında değerlendirme ve uygulama tasarımcının görevidir. Bu sebeple, genellemekte kısıtlılıklara sahip olan yöntem, tasarımcıların kendi tasarımlarının kullanılabilirliğine ilişkin sağlıklı yorumlar geliştiremeyeceği göz önünde bulundurulduğunda kullanılabilirlik açısından sakıncalar barındırır (Çağiltay, 2018, s. 109-118). Model temelli yaklaşım da ise kullanıcıların fiziksel ve bilişsel davranışlarını modellemek amaçlanmaktadır. Kullanıcı davranışlarının belirlenen modele uyup uymadığı veya nasıl daha hızlı

çalıştırabileceği konuları değerlendirilir (Olson & Olson, 1990, s. 223). Bu değerlendirmelerde fiziksel davranışların modellenmesinde “Fitts” kanunu, bilişsel davranışların modellenmesinde ise “Bilgi İşletme Modeli” esas alınır (Çağiltay, 2018, s. 129).

Uzman Temelli yaklaşım en çok kullanılan kullanılabilirlik testlerinden biridir. Kullanıcı memnuniyetinin artırılmasına dayalı bu yaklaşımda uzman değerlendirmeleri ile kullanılabilirliğin geliştirilmesi amaçlanır. Uzman değerlendirmeleri kullanılabilirlik uzmanlarının arayüze ilişkin kural tabanlı sezgisel değerlendirmeleri kullanarak kullanılabilirlik sorunlarını tespit etme ve iyileştirme önerilerinde bulunmaları amacıyla gerçekleştirilir (Pekyazar & Gümüşsoy, 2021, s. 48). Sezgisel değerlendirmede uzman değerlendirici kendini kullanıcı yerine koyar ve sistemi sezgisel listeye göre kontrol eder. Bu yöntemde değerlendirmeler kullanıcılara uygulanan testler üzerinden gerçekleşmediği için uzman değerlendirmesi türü içinde yer alır (Dix, Finlay, Abowd, & Beale, 2004, s. 36). Dolayısıyla, Sezgisel Değerlendirme için önemli ihtiyaçların başında insan-bilgisayar etkileşimi alanında uzman veya tecrübe sahibi uzman kişiler gelmektedir. Uzman Değerlendirmeleri kapsamında pek çok sezgisel rehberi önerilmesine karşın, günümüzde kullanıcı arayüz tasarımı için yaygın olarak benimsenen sezgisel rehberlerden biri Jacob Nielsen tarafından geliştirilen 10 Kullanılabilirlik Sezgiseli’dir. Nielsen’in 10 Kullanılabilirlik Sezgiseli rehberine göre kullanıcı arayüz tasarımlarında dikkat edilmesi gereken ilkeler şu şekildedir (Nielsen, 1994):

- Sistem durumunun görünürlüğü; Tasarım, uygun süre ve geri bildirimlerle kullanıcıları durum hakkında bilgilendirmelidir. Bu sayede kullanıcılar etkileşimlerinin sonucunu öğrenebilir ve sonraki adımda ne yapmaları gerektiğini bilirler.
- Sistem ve gerçek dünya arasında eşleşme; Tasarım kullanıcıların anlayacağı dilde olmalıdır. Kullanılan terimler, kavramlar, semboller kullanıcıların gerçek hayatta aşına oldukları terimlerle ilişkili olmalıdır. Böylelikle

kullanıcılar arayüzün nasıl işlediğini daha kolay öğrenebilir ve hatırlamaları daha kolay olur.

- Kullanıcı kontrolü ve özgürlük; Kullanıcılar sıklıkla yanlış eylemler gerçekleştirirler. Arayüz, kullanıcılara istenmeyen eylemlerden vazgeçme, geri alma seçeneği açık ve görünür bir şekilde sağlamalıdır. Kullanıcılara sağlanan çıkışlar, kullanıcıların hayal kırıklığına uğramalarını engeller ve sistemin kontrolünde kalmalarını sağlar.
- Tutarlılık ve standartlar; Sistemde kullanıcıların önceden bildikleri bilgileri kullanmalarına izin verilmelidir. Kullanıcılar farklı kelimelerin, durumların veya seçeneklerin aynı anlama gelip gelmediğini merak etmek zorunda kalmamalıdır. Belirli bir durumda kullanılacak çeşitli kavram olabilir önemli olan sistem genelinde kullanımda tutarlılık sağlanmasıdır. Bu sayede kullanıcılar sistemi daha hızlı öğrenebilir.
- Hata Önleme; Hata mesajları önemlidir fakat dikkatli bir tasarım ile hataya izin vermemek daha önemlidir. Diğer bir deyişle hataya uygun koşullar ortadan kaldırılmalıdır. Kullanıcılar sıkça hatalar yapmaktadır ve doğru uyarılarla kullanıcıların bu hataları yapmaları engellenebilir.
- Hatırlamak yerine tanıma; Öğeleri, eylemleri ve seçenekleri görünür hale getirerek kullanıcıların hafıza yükü en aza indirilmelidir. Kullanıcı arayüzün başka bir bölümüne geçtiğinde önceki bilgileri hatırlamak zorunda olmamalıdır. Sistemin kullanımı görünür ve kolayca geri alınabilir olmalıdır.
- Esneklik ve kullanım verimliliği; Kullanıcılar benzersizdir, her birinin sistemle etkileşimlerindeki yetenekleri farklıdır. Bu nedenle kullanıcıların deneyimlerini iyileştirebilmek için özelleştirmelere izin verilmeli, acemi ve uzman kullanıcılar için eylemlerini farklı şekillerde gerçekleştirebilecekleri kısayollar gibi seçenekler sunulmalıdır.

- Estetik ve minimalist tasarım; Arayüzlerde alakasız veya genellikle ihtiyaç duyulmayan bilgilerin yer alması daha gerekli bilgilerin görünürlüklerini azaltır. Arayüz tasarımında kullanılan görsel öğelerin kullanıcının birincil hedeflerini desteklediğinden emin olunmalı, gereksiz unsurların kullanıcının gerçekten ihtiyacı olan bilgilerden uzaklaştırmasına izin verilmemelidir.
- Kullanıcıların hataları tanınması, teşhis etmesi ve kurtarmasına yardımcı olma; Hata geri bildirimleri, kullanıcıların anlayabileceği dilde, hatanın ne olduğunun açıkça anlaşıldığı ve çözüme yönlendirecek şekilde sunulmalıdır.
- Yardım ve belgeler; Herhangi bir ek açıklama veya belge olmadan arayüzü kullanabilmek daha tercih edilebilir olmasına rağmen görev tanımlamaları için kullanıcıya yardım ve dokümantasyon sunmak gerekebilir. Yardım belgeleri kolay erişilebilir, kullanıcı görevine odaklı olmalı ve somut çözüm adımları göstermelidir.

Bu sezgiseller, kullanıcı arayüz tasarımında temel ilkeleri temsil eder ve tasarımının değerlendirilmesi için bir rehber olarak kullanılabilir.

Yöntem

Bu çalışma Haber61.net haber sitesinin mobil arayüz tasarımının kullanılabilirliğini değerlendirmeyi ve tespit edilen sorunların revize edilerek yeni bir arayüz önerisi sunulmasını amaçlamaktadır. Bu bağlamda, nitel araştırma yönteminin benimsendiği bu çalışmada, kullanılabilirlik problemlerinin tespiti için sezgisel değerlendirme yönteminden yararlanılmıştır. Sezgisel değerlendirme bir arayüz tasarımının kullanılabilirliğinin bir uzman tarafından kullanılabilirlik ilkeleri çerçevesinde değerlendirilmesidir (Kalafatoğlu, 2017, s. 215-216). Kullanılabilirlik testleri kapsamında uzman temelli yaklaşım türü olan sezgisel değerlendirme, arayüz tasarımında bulunan olası kullanılabilirlik sorunlarının henüz kullanıcıya ulaşmadan tespit edilerek düzenlenmesine olanak sağlaması ve düşük bütçeli bir test

yöntemi olması bakımından kullanılabilirlik araştırmalarında yaygın olarak kullanılmaktadır.

Çalışma kapsamında Haber61.net mobil arayüz tasarımının sezgisel değerlendirmesinde Nielsen'in 10 sezgisel ilkesi referans alınmıştır. Kullanılabilirlik değerlendirmelerinde yararlanılabilecek birçok kullanılabilirlik ilkesi ve kılavuz olmasına karşın kapsayıcı ve pratik değerlendirmeyi sunması bakımından Nielsen'in yöntemi tercih edilmiştir (Nielsen & Molich, 1990, s. 249-250). Kullanılabilirlik araştırmalarında en yaygın kullanılan kullanılabilirlik sezgiseli olan Nielsen'in 10 sezgisel ilkesi; sistem durumunun görünürlüğü, sistem ve gerçek dünya arasında eşleşme, kullanıcı kontrolü ve özgürlük, tutarlılık ve standartlar, hata önleme, hatırlamak yerine tanıma, esneklik ve kullanım verimliliği, estetik ve minimalist tasarım, kullanıcıların hataları tanınması, yardım ve belgeler şeklindedir (Nielsen, 1994). Bu doğrultuda, çalışmada Haber61.net haber sitesinin mobil arayüzü Nielsen'in 10 ilkesi referans alınarak analiz edilmiştir.

Çalışmanın evrenini Trabzon'da çevrim içi ortamda yayın yapan haber siteleri oluştururken örnekleme 2025 yılında Trabzon'da en çok ziyaret edilen haber sitesi olan Haber61.net mobil haber sitesi olarak belirlenmiştir. Haber sitesinin belirlenmesinde web analitik aracı olan Similarweb verilerinden yararlanılmıştır. Similarweb verilerine göre Trabzon'da 2025 yılı Nisan ayı itibarıyla en çok ziyaret edilen haber sitesi Haber61.net'tir. Ayrıca, site ziyaretçilerinin %92,36'sı mobil cihazlardan erişim sağlamaktadır (Similarweb, 2025). Haber61.net haber sitesinin mobil görünümünün seçilmesinin nedeni internet kullanıcıların bilgiye erişimde yaygın olarak mobil cihazları kullanmasıdır. We Are Social (2025) tarafından hazırlanan Dijital 2025 Türkiye raporuna göre Türkiye'de web trafiğinin %73,10'unu mobil telefonlar oluşturmaktadır. Ayrıca, rapora göre %67,3 oranıyla haberler ve olaylardan haberdar olma interneti kullanmanın başlıca nedenleri arasındadır.

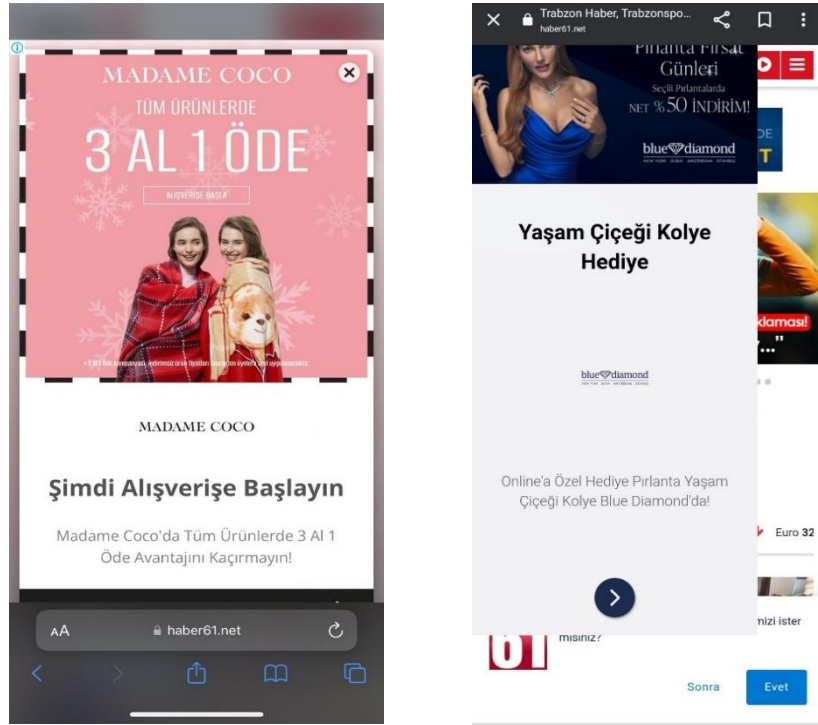
Çalışmada, kullanılabilirlik değerlendirmesiyle tespit edilen tasarım sorunlarının düzeltilmesi amacıyla, bilgisayar tabanlı prototip tasarım aracı olarak

yaygın şekilde kullanılan Adobe XD programı tercih edilmiş ve prototip tasarım süreci bu araçla sınırlandırılmıştır. Öte yandan, sezgisel değerlendirmenin benimsendiği bu çalışma, kullanılabilirlik analizi için uzman temelli yaklaşımla sınırlandırılmıştır. Gelecekte gerçekleştirilecek kullanıcı temelli kullanılabilirlik testleriyle yapılacak araştırmalar, değerlendirmelerin kapsamını genişletilerek kullanıcı deneyimi tasarımı alanına katkı sağlayabilir.

Bulgular

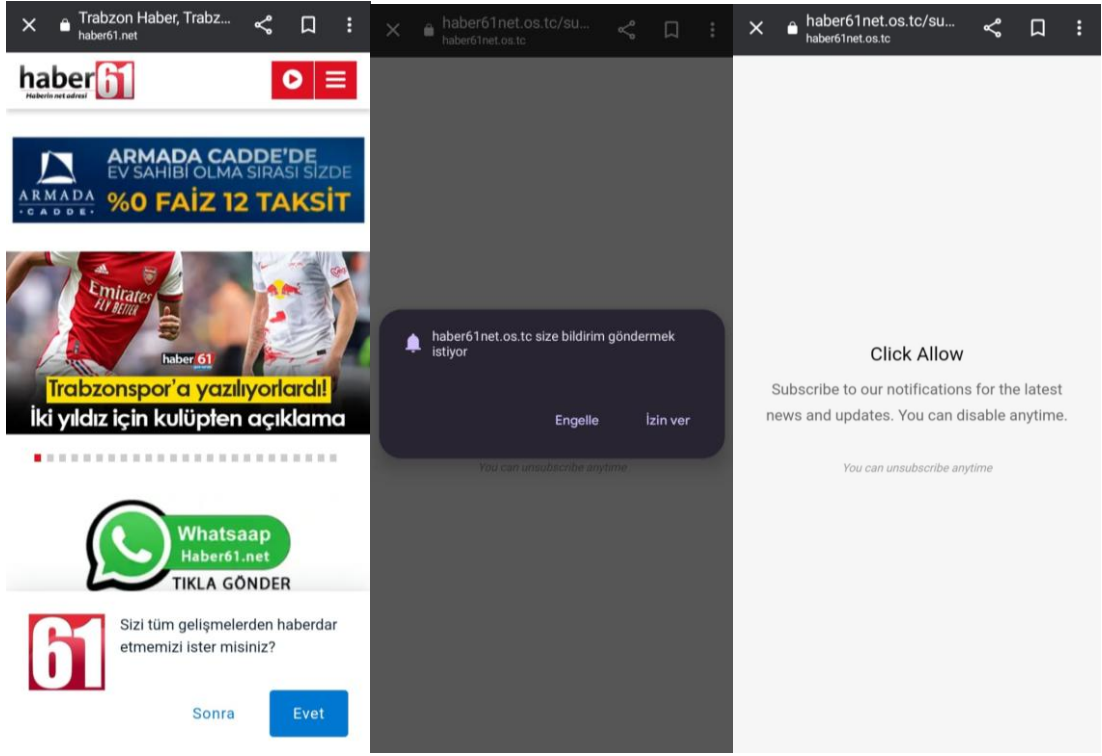
Haber61.net mobil haber sitesinin Nielsen'in Sezgisel Değerlendirme ilkelerinin ilki olan Sistem durumunun görünürlüğü bağlamında incelendiğinde, web sitesinin kullanıcılara sistemdeki durum hakkında yaptığı bilgilendirmelerde bazı sorunlar gözlemlenmiştir. Şekil 1'de gösterilen ekran görüntülerinde web sitesinde bir habere tıklandığında, haber sayfasından önce pop-up reklam penceresi açıldığı görülmektedir. Açılan reklam penceresinin kapatma imgesi bulunmamaktadır. Kapatma butonu olmayan reklam penceresinden ayrılıp habere dönmek isteyen kullanıcılar geri tuşu ile işlem yaptığında ise ana sayfaya geri dönebilmektedir. Habere erişmek için sayfanın büyük bir bölümünü kaplayan reklam penceresinin açılması kullanıcıların haber yerine yanlış bir yere tıkladığını düşünmesine neden olabilmektedir. Öte yandan, kullanıcıların geniş alan kaplayan reklam penceresine tıklaması halinde reklam sayfasına yönlendirilmesi etkileşim akışını kesintiye uğratabilmektedir. Sistem durumunun görünürlüğü ilkesine ilişkin bu bulgular, Ercan & Tiryakioğlu (2020, s. 296) tarafından yapılan sezgisel değerlendirme sonucunda elde edilen bulgularla benzerlik göstermektedir. Her iki durumda da reklam alanlarında görülen hatalı uygulamalar kullanıcıların habere erişmeden vazgeçerek siteyi terk etmeleriyle sonuçlanabilmektedir.

Şekil 2. Habere Erişmek İçin Tıklandığında Açılan Pop-Up Reklamların Farklı Cihazlardaki Görünümü

Sistemler, kullanıcıların etkileşimlerinin sonuçlarıyla ilgili açık ve anlaşılır geri bildirimlerde bulunmalıdır. Haber61.net mobil haber sitesine girildiğinde kullanıcıların karşısına bildirim izni penceresi çıkmaktadır. Bu ekranda bildirim izinleriyle ilgili işlem yapmak istendiğinde “sonra” butonuna tıklandığında izin penceresi kapanmakta ve kullanıcılar yine sistemde kalmaktadır. “İzin ver” seçeneğine tıklandığında ise kullanıcıyı yeni bir ekrana yönlendirmekte ve burada bildirim izinlerinin onaylandığına dair bir açıklama mesajı görüntülenmektedir. Fakat, kullanıcıların tekrar habere erişmesi için ne yapmaları gerektiğine dair açıklayıcı bir geri bildirim sağlanmamaktadır. Sistem, geri tuşuna basıldığında haber sitesine yönlendiriyor olsa da bu durum da kullanıcılarda kafa karışıklığına neden olabilmekte ve görevlerin ilerlemesini olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Bkz. Şekil 3).

Şekil 3. Sayfaya Yönlendirici Pop-Up Bildirim

Üçüncü kullanılabilirlik sezgiseli olan kullanıcı kontrolü ve özgürlüğü, kullanıcıların hatalarından hızla geri dönebilmelerine işaret etmektedir. Sistemin kullanıcıların önceki duruma geri dönmesine olanak tanınması, sistemin kullanılabilirliği ve kullanıcı deneyiminin de önemli bir parçasıdır. Arayüz tasarımında iptal etme veya geri dönme seçenekleri sunmak kullanıcıların hata yapma endişesini azaltmaya yardımcı olur. Dolayısıyla, hatalı etkileşimler önlenerek özgürlük ve güven duygusu pekiştirilir. İlk maddede yer verdiğimiz Haber61.net mobil haber sitesi ziyaret edildiğinde karşılaşılan pop-up reklamlar buna bir örnek niteliğindedir. Açılan reklamların bazılarında kapatma butonu yer alırken bazılarında yer almaması hem güven duygusunu zedelemekte hem de kullanıcıların reklamdan geri dönüp habere erişmesini zorlaştırmaktadır. Kapatma butonu bulunmayan reklam içeriği görüntülendiğinde, kullanıcılara reklamı kapatma işlevi üstlenen bir butonun sunulmaması, siteyi tamamen terk etmelerine yol açabilir.

Haber61.net sitesinde kullanıcı kontrolü ve özgürlüğü ilkesine uyumlu uygulamaların yer aldığı da görülmektedir. Site içerisinde kullanıcılar bir habere

yorum yazmak istediklerinde yanlışlıkla yorumu göndermeden başka bir bağlantıya tıklayabilir. Bu durumda, kullanıcılara istemeden gerçekleştirdikleri eylemleri geri alma seçeneği sunulmalı, bu hatayı yapmaları önlenmelidir. Mobil haber sitesinde bu durum için açık ve anlaşılır bir uyarı ekranıyla karşılaşılmaktadır. Bu sayede, kullanıcılara yorumu göndermeye devam etme veya vazgeçme özgürlüğü sağlanmaktadır (Bkz. Şekil 4).

Şekil 4. Kullanıcı Kontrolü ve Özgürlüğü İlkesine İlişkin Olumlu Uygulama

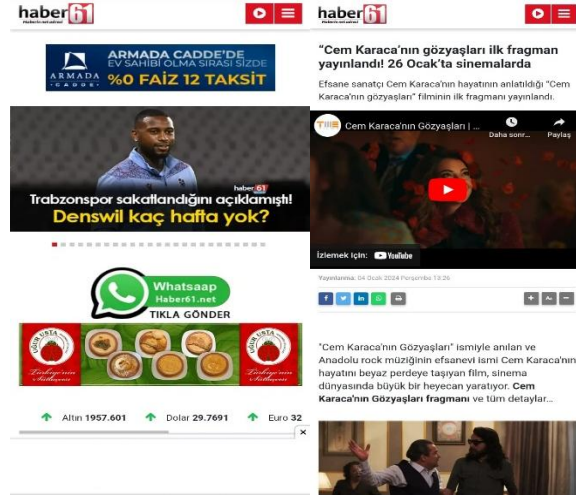
Bir web sitesi tasarlanırken kullanıcıların farklı kelime, simge ve eylemlerin benzer şeyi ifade edip etmediğini düşünmek zorunda kalmaması göz önünde bulundurulmalıdır. Site tasarımında kullanılan görsel unsurların ve işlevsel unsurların belirli standartlara uygunluğu sistemin tutarlılığını sağlar. Bu sayede kullanıcılar sistemi daha hızlı öğrenebilir. Öğrenebilirliği geliştirmek için iç ve dış tutarlılık önemlidir. İç tutarlılık, arayüz tasarımındaki tasarım unsurlarının uyumluluğunu ifade etmektedir. Tasarlanan arayüzde bulunan renk, yazı karakteri ve simgeler kendi içinde uyumlu olması sistemin öğrenilirliği ve tahmin edilebilirliğine etki etmektedir. Dış tutarlılık ise bir uygulamanın ötesinde endüstri standartları ve yerleşik web sözleşmelerine uygunluğudur. Bu bağlamda, haber sitesinin tasarımı diğer sitelerle uyum içinde, kullanıcı beklentilerini karşılayacak

biçimde hazırlanmalıdır. Bu sayede, geleneksel bir arayüz tasarlamak kullanıcıların eylemlerini verimli bir şekilde gerçekleştirmelerine, hızlı öğrenme ve kullanma süreçlerine yardımcı olmaktadır (Nielsen, 1994).

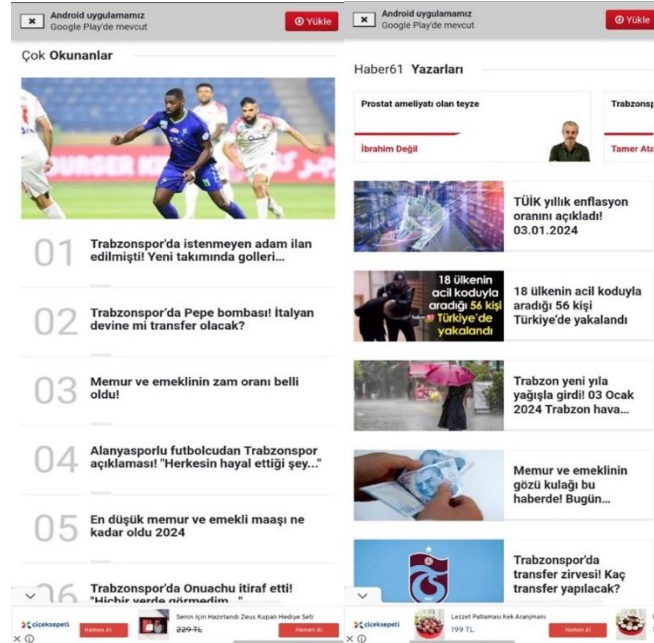
Web site tasarlanırken standartlara ekleme ve yenilik yapmak istenebilir fakat bu değişikliklerin kullanıcıların önceki deneyimlerinden farklı olarak tasarlanması sistemin kullanılabilirliği ve kullanıcının güveni üzerinde olumsuz yönde etki edebilir. Haber61.net özelinde değerlendirildiğinde belirli noktalarda tutarlılık sağlanırken belirli noktalarda sağlanamadığı görülmektedir. İlk olarak mobil sitede kullanılan header/üst bilgi alanı incelendiğinde site genelinde tek tip header kullanılarak tutarlılığın sağlandığı görülmektedir. Farklı sayfalarda görüntülenen header alanında değişikliğe gidilmemesi tutarlılığı sağladığı gibi kullanıcıların alışkanlıklarına da olumlu yönde etki etmektedir. Öte yandan, menü sekmesinde de tutarlılık gözetilerek sitenin tamamında sağ üst köşede açılır menü olarak konumlandırılmıştır. Sayfalar arası geçişte menü konumu ve boyutunda tutarlılık sağlanmıştır. Menü sekmesi kendi içinde değerlendirildiğinde içerik ve yazı tipi boyutunda da tutarlılık olduğu saptanmıştır (Bkz. Şekil 5). Tutarsızlık örneklerine bakıldığında ise Şekil 6'da görüldüğü gibi site genelinde koyu harflerle yazılan metinler ilgili sayfaya yönlendirme işlevi görmektedir. Bu bakımdan kullanıcılar tarafından site genelinde kalın punto ile yazılan metinler haber içeriğine yönlendiren bağlantı olarak algılanmaktadır. Haber61.net mobil sitesi ana sayfasında yer alan "Haber61 Yazarları" alanı kalın punto ile verilip ilgili sayfaya yönlendiren bağlantı işlevi görürken, yine aynı sayfada "Haber61 Yazarları" başlığıyla aynı biçimde tasarlanan "Çok Okunanlar" bölümü bir bağlantı görevi üstlenmemektedir. Bu tutarsızlık durumu kullanıcılar açısından site içerisinde görülen kalın punto yazıların işleviyle ilgili kafa karışıklığına neden olabilir. Görsel tasarım unsurlarının site genelinde tutarlı bir şekilde yapılandırılması kullanıcıların bilişsel yükünü hafifleterek zaman kaybını önlemektedir. Ayrıca, sitede estetik veya yenilik amacıyla uygulanacak farklılıkların en az etkileşimli öğelere ya da etkileşimsiz öğelere

uygulanması daha olumlu bir deneyim sunarak kullanılabilirliği sağlayabilir (Ercan & Tiryakioğlu, 2020, s. 284).

Şekil 5. Farklı Sayfalarda Tutarlı Header/ Üst Bilgi Kullanımı

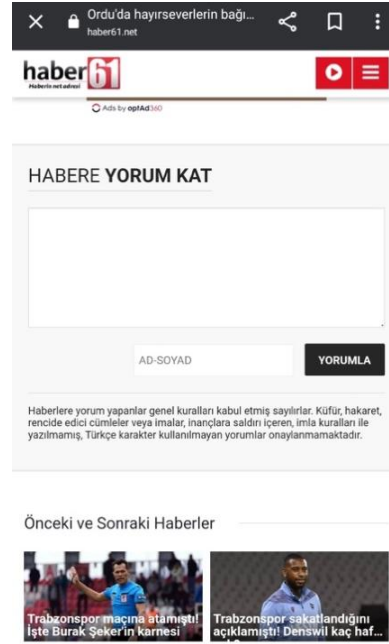
Şekil 6. Aynı Biçimde Tasarlanan Alanların Farklı İşlevlerde Kullanımı

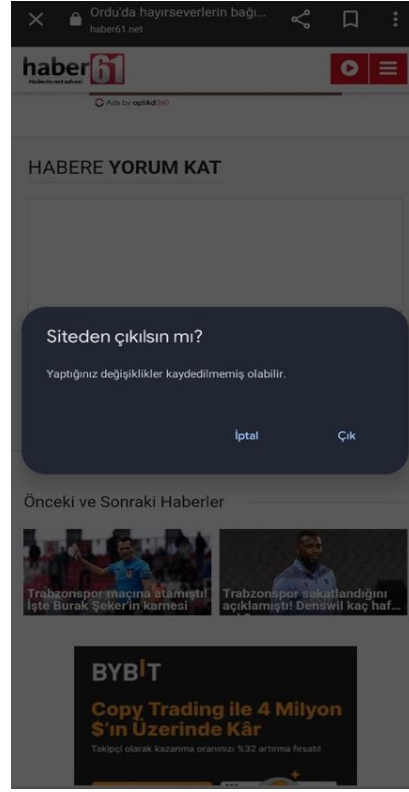
Hata önleme, kullanıcıların sistem üzerinden bilinçsiz olarak gerçekleştirebilecekleri hataları önlemek için belirli öneriler sunma ve kısıtlamalar kullanmaktır. Dolayısıyla, tasarım kullanıcının daha az mümkünse hiç hata yapmayacağı şekilde hazırlanmalıdır. Bu ilke kapsamında Haber61.net mobil sitesi değerlendirildiğinde ilk olarak haber metinlerinin altında yer alan “Habere Yorum

Kat" alanında kullanıcıların yorumlarını yazarken nelere dikkat etmeleri gerektiğine dair bir uyarı metninin yer aldığı görülmektedir. Kullanıcıların yalnızca yorum metnini yazıp ad-soyad alanını boş bırakarak yorumladıklarında alanın boş geçilemeyeceğine dair bir bildirim penceresi açılmaktadır. Burada hatayı önlemek adına ad- soyad bilgileri girilmeden yorum yapılamayacağına ilişkin bir tasarım ile kullanıcılar hata yapmadan önce bilgilendirilebilirdi (Bkz. Şekil 7). Öte yandan yorum alanına metin girilip henüz iletilmemişken kullanıcıların istemeyerek başka bir alana tıklamak gibi yanlış bir eylem yaptıklarında işlemin yarım kaldığına ve devam edip etmemelerine ilişkin bir pencere belirmektedir. Bu anlamda, kullanıcıların istemeden gerçekleştirdikleri bir hata henüz yapılmadan önlenmektedir (Bkz. Şekil 8).

Şekil 7. Hata Önleme İlkesi Kapsamında Olumsuz Uygulama

Şekil 8. Hata Önleme İlkesi Kapsamında Olumlu Uygulama

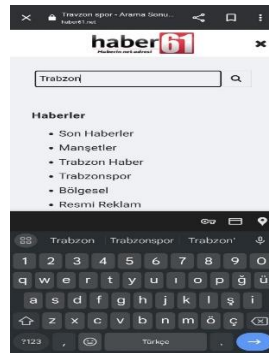

Sezgisel Değerlendirmenin altıncı ilkesi hatırlamak yerine tanımadır. Bu ilkeye göre arayüz tasarımında kullanılan bilgiler görünür biçimde ve kolaylıkla geri alınabilir olmalıdır. Kullanıcıları hatırlamaya zorlamak yerine arayüzdeki bilgileri tanınmasına izin verilmeli bu sayede kullanıcıların bilişsel yükü azaltılmalıdır (Nielsen, 1993, s. 129-130). Tanımak hatırlamaya kıyasla daha kolaydır ve sistem kullanıcıların bir sayfadan diğerine geçtiğinde hatırlamak zorunda kalmalarını önleyerek tanınacak ipuçları vermelidir. Özetle, arayüz tasarımında kullanılan öğeler ve seçenekler görünür olmalı, kullanıcıları bir sayfadan diğerine geçiş yaptığında belirli bilgileri hatırlamak zorunda kalmamalıdır (Nielsen, 1994). Haber61.net mobil sitesini bu ilke kapsamında incelendiğinde belirli noktalarda problemlere rastlanmıştır. İlk olarak mobil sitede kullanıcıların karşılaştığı ilk sayfada arama kutusunun yer almadığı görülmektedir. Yoğun bilgi içerikli web sitelerinde arama kutusu en çok kullanıma sahip bileşenlerden biridir. Arama çubuğu kullanıcıların kolaylıkla tanıyabileceği biçimde tasarlanmalı ve kolayca erişebileceği konumlarda

yer almalıdır. Araştırmalarda, kullanıcıların arama çubuğunu en çok web sayfaların üst bölümünde bulmayı bekledikleri ortaya konmuştur (KAMİS, t.y.).

Haber61.net mobil haber sitesinde arama çubuğunun ana sayfada değil menü içerisinde konumlandırıldığı görülmektedir. Arama çubuğunun mobil site içerisinde görünür olmaması site içerisinde gezinen kullanıcıların arama yapmak için her defasında hatırlamak zorunda kalmalarına neden olabilir. Konumu itibarıyla incelenen ilke bağlamında olumsuz örnek niteliği taşıyan arama çubuğu sade biçimde tasarlanması, büyüteç ikonu kullanılması ve buton içerisinde “sitede ara” metnine yer vererek kullanıcıların bu alanı tanımasını kolaylaştırması bakımından doğru bir yaklaşıma sahiptir. Diğer bir yanlış uygulama mobil sitede arama sorgusuyla ilgili genişletilmiş içerik önerilerine yer verilmemesidir (Bkz. Şekil 9). Kullanıcılar arama çubuğundan sorgu yazarken arama önerileri sunulmamakta, yanlış girilen sorgularla ilgili düzeltme önerilerine yer verilmemekte ve “sonuç bulunamadı” gibi açıklayıcı ifadelerle yer verilmemektedir. Kullanıcılar doğrudan ulaşmak istedikleri içeriğe site içerisinde gezinme yapmadan minimum süre içerisinde ulaşmak için arama alanlarını kullanırlar. Arama alanının görünür biçimde olamaması hatırlamak yerine tanıma ilkesi ile çelişirken, kullanıcıların sorgularıyla doğrudan ilgili olmayan içeriklerin sunulması, hatalı metin girişlerinde sorgu önerisinde bulunmaması, arama yapılan ifadeyle ilgili kaç sonucun bulunduğu veya hiç sonuca erişilemediğine ilişkin bilgilerin yer almaması Haber61.net mobil sitesinin kullanılabilirliğini olumsuz yönde etkilemektedir (Bkz. Şekil 10).

Şekil 9. Arama Sorgu Önerisi Hatası

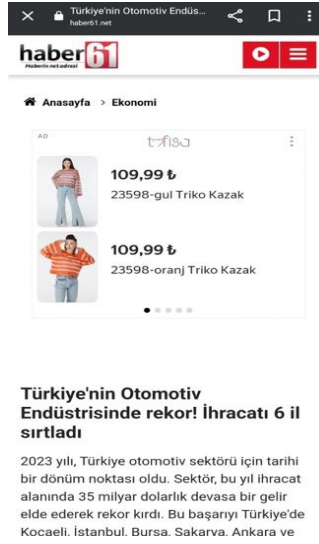
Şekil 10. Hatalı Sorgu Sonucu

Yedinci ilke olan esneklik ve kullanım verimliliği, sistemin hem deneyimli hem de deneyimsiz kullanıcılara uygun şekilde tasarlayarak etkileşimin hızlandırılmasını ifade etmektedir. Kullanım esnekliği deneyimsiz kullanıcılar tarafından görülmeyen, uzman kullanıcıların etkileşimi hızlandırmak için kullanılabilir çeşitli yöntemlerle sağlanabilir. Esneklik ve kullanım verimliliğinde farklı türde kullanıcıların gereksinimleri göz önünde bulundurulmalıdır. Deneyimsiz kullanıcılar sistemin nasıl kullanılacağına ilişkin belirli işaretler, seçenekler ve rehberliğe ihtiyaç duyarken daha deneyimli kullanıcılar klavye kısa yolu ve ekran hareketleri kullanabilir. Bu sebeple tasarlanan sistem çoğunlukla öğrenilebilir nitelikte olup yeni kullanıcılara uygun olursa, uzman kullanıcılar için tekrarlar yorucu ve yavaşlatıcı olabilir. Dolayısıyla kullanıcıların aynı görevi gerçekleştirebilmeleri için birden fazla yöntem kullanmalarına olanak sağlanmalıdır (Laubheimer, 2020). Esneklik ve kullanım verimliliğini sağlamak için arayüz tasarımlarında kullanıcıların gereksinimlerinin öngörülerek aşamalar kolaylaştırılmalı ve özelleştirmeler sağlanmalıdır. Bu ilke bağlamında Haber61.net mobil sitesinde kullanıcıların etkileşimlerini hızlandıracak çeşitli kısa yolların olduğu

saptanmıştır. Fakat uzman kullanıcılar için hızlandırıcı olan unsurların, siteyi yeni kullanan kişilere hitap etmediği görülmektedir. Site içerisinde haber içeriklerinin görüntülediği sayfalarda ilgili haberin hangi kategoride bulunduğu görülmektedir. Bu uygulama, kullanıcıların hem haber kategorisine hem de ana sayfaya geri dönebilmeleri için hızlandırıcı niteliktedir. Siteyi sıklıkla ziyaret eden deneyimli kullanıcılar bu ifadenin bir buton işlevi olduğunu kolaylıkla algılayabilirken, siteyi ilk kez ziyaret eden veya daha az deneyimli kullanıcılar bunu kavramakta zorlanabilir. Haber kategorisine yönlendiren bu navigasyon uygulaması esneklik ve kullanım verimliliği ilkesi kapsamında hem olumlu hem de olumsuz bir örnektir (Bkz. Şekil 11).

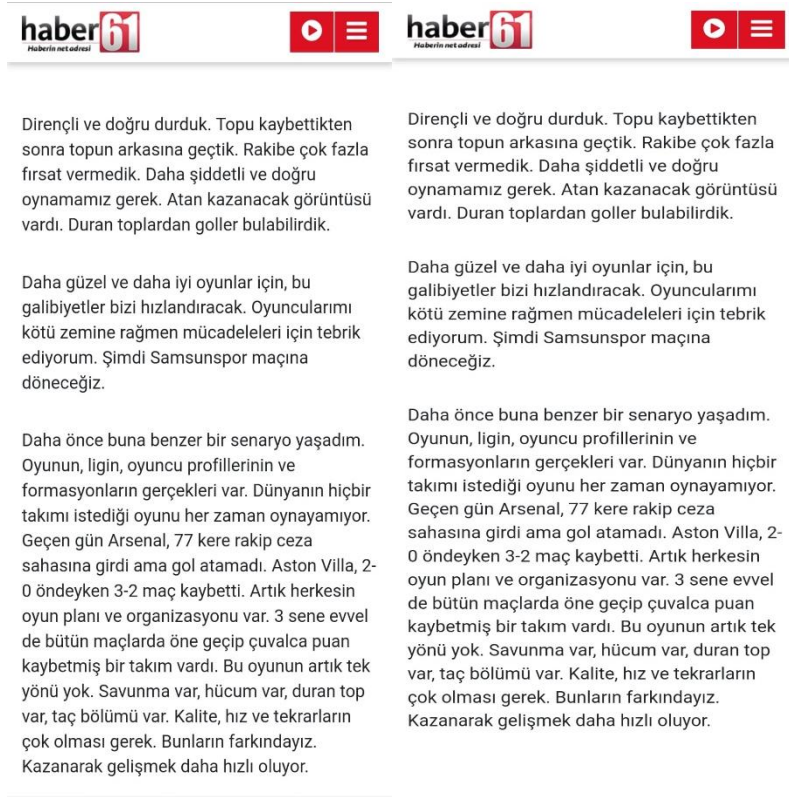
Şekil 11. Haber Kategorisine Yönlendiren Kısa Yol

Kullanım verimliliği ve esneklik için diğer bir kısa yol hızlandırıcısı ise kenar çubuğudur. Kenar çubuğu kullanıcıların site içerisinde uzun haber metinleri ve sayfa boyunca akan içerikler arasında gezerken sayfa içerisinde nerede bulunduklarını göstermektedir. Sayfa içerisinde gezinme hareketlerine göre bulunulan konumu gösteren kenar çubuğu kullanıcılara nerede bulunduklarıyla ilgili bir gösterge olmasının yanı sıra kullanıcıların dokunmatik ekran üzerinden daha fazla kaydırma hareketi yapmadan sayfa içerisinde görüntülemek istedikleri alana gitmelerini hızlandıracak bir özellikte olmalıdır.

Haber61.net sitesinde kullanılan kenar çubuğu hızlandırıcı bir işlev görmekten uzaktır. Deneyimli kullanıcılar kenar çubuğunu gördüklerinde bunun bir kısa hızlı yol olduğunu düşünse de bu işlevi yerine getirmiyor olması kullanım verimliliğine olumsuz etki edecektir. Şekil 12’de görüldüğü üzere kenar çubuğu yalnızca sayfa içerisinde aşağı- yukarı kaydırma hareketlerinde belirlemekte, kaydırma hareketi bırakıldığında ekranda görünmemektedir. Kaydırma hareketiyle aktif hale geldiğinde ise kenar çubuğu basılı tutularak yönlendirici işlev sağlayamamaktadır.

Şekil 12. Kenar Çubuğu Kısa Yolu

Esnekliği sağlamanın bir yolu da özelleştirmelere olanak tanımadır. Deneyimli kullanıcılar arayüzü bireysel ihtiyaç ve tercihlerine göre özelleştirebilmektedir. Haber61.net mobil sitesinde üyelik paneli bulunmamaktadır. Kullanıcıların haberle etkileşimi yalnızca yorum yazma ve paylaşma gibi eylemlerle sağlanmaktadır. Üyelik uygulamasının olmaması sistemin, hem siteyi sıklıkla ziyaret eden deneyimli kullanıcıların site içerisindeki etkileşimlerinde özelleştirme yapamamasına neden olmaktadır. Hem de kullanıcılar ihtiyaçlarına yönelik olarak

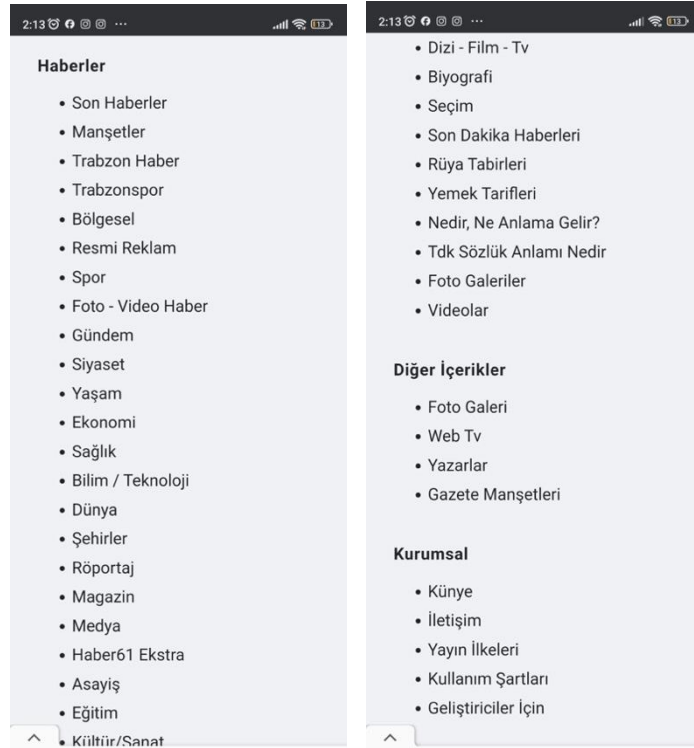
çevrimiçi deneyimlerini kişiselleştirememesine neden olmaktadır. Mobil uygulaması bulunan Haber61.net haber sitesi, uygulama içerisinde de kişiselleştirme ve üyelik gibi bazı unsurları barındırmamaktadır. Bu bakımdan genel anlamda kullanım verimliliği ve esnekliğin göz ardı edildiği görülmektedir.

Sekizinci ilke estetik ve minimalist tasarım arayüz tasarımında kullanılan görsel unsurların kullanıcıların asıl hedeflerini ne derece desteklediği ile ilgilidir. Web sitelerin içeriği ve görsel tasarımı temellere odaklanmalı, kullanıcının asıl ilgisi olan bilgileri daha yoğun olarak içermelidir. Kullanıcı arayüzlerin alakasız ve kısmen ihtiyaç duyulan bilgileri içermesi, site ile ilgili bilgi birimlerinin görünürlüğünü azaltacaktır (Nielsen, 1994). Web site tasarımında estetik yenilikler tutarlı bir biçimde yapıldığında kullanıcılar için olumlu ilk izlenimler oluşturmada etkili ve gereklidir. Bunun yanı sıra tasarımın gerekli bilgilere odaklanarak kullanıcının hedeflerini desteklemeyen içerikleri kaldırdığı minimalist tasarımı benimsemek önemlidir. Burada önemli olan çok az öge kullanarak kullanıcıları gerekli öğelerden yoksun bırakmamak veya çok fazla öge kullanarak gerekli öğelerin gizlenmesini önlemektir. Tasarımda kullanılan tüm görsel öğelerin etkili şekilde kullanılması ile kullanılabilirlik artırılabilir (Fessenden, 2021). Mevcut arayüz tasarım trendlerine ilişkin analizler kullanıcıların minimalist tasarımları daha fazla tercih ettiğini göstermektedir. Sayfa tasarımındaki arka plan ve ön plandaki öğelerin arasında renk uyumu kurulması kullanıcıların sunulan bilgiyi ayırt etmesini kolaylaştırır. Öte yandan mobil cihazların alan sınırlamaları ve site ile etkileşim kuran kullanıcıların hareketliliği konusunda çeşitli kısıtlıklarının bulunması sistemin kullanılabilirliğinde minimalizmin önemini ortaya koymaktadır (Persada, Pranata, & Ana, 2017, s. 140).

Bu ilke bağlamında, Haber61.net mobil sitesi incelendiğinde çeşitli yanlış uygulamaların olduğu gözlemlenmiştir. Öncelikli olarak mobil sitede kullanıcıların site içeriğini keşfetmesine yardımcı olan navigasyon menünün karmaşık yapısı göze çarpmaktadır. Navigasyon kısıtlı ekran boyutu gözetilerek kolay erişilebilir konumda ve boyutta tasarlanmış olsa da menü içerisindeki başlıkların sayıca

çokluğu kullanıcıları fazla seçeneğe maruz bırakarak minimalist tasarımdan uzaklaşmaktadır. Kullanıcıların hedeflerine daha hızlı ve kolay ulaşabilmeleri için Miller kanunundan yola çıkarak bilgileri kategorilendirme ve bu sayede bilgi karışıklığını önlemek faydalı olmaktadır. Bu uygulama zengin içeriğe sahip sitelerde sadelikle birlikte kolay öğrenme ve hatırlamayı da sağlamaktadır (Bkz. Şekil 13).

Şekil 13. Karmaşık Menü Yapısı

Yoğun bilgi içerikli web sitelerde beyaz alan kullanımı, kullanıcıların arayüz öğeleri arasındaki önemli alanlara odaklanmasını sağlamaktadır. Haber61.net mobil sitesinde görüntülenen reklamlara hem ana sayfa hem de haber sayfalarında sıkça yer verildiği görülmektedir. Mobil cihazların kısıtlı ekran boyutları göz önüne bulundurulduğunda geniş alan kaplayan reklam içerikleri kullanıcıların okuma deneyimini kesintiye uğratabilmektedir. İnternet hızına bağlı olarak reklam yükleme süreleri cihazlara bağlı olarak değişebilmektedir bu durumda kullanıcılar haber sayfalarına eriştiklerinde herhangi bir içeriğin görüntülenmediği boş alanlarla karşılaşabilmektedir ve bu durum haber içeriği boyunca sürmektedir.

Sezgisel Değerlendirmenin dokuzuncu ilkesi kullanıcıların hataları tanınması, büyük ölçüde görünür olan hata mesajları tasarlamayı ifade etmektedir. Tasarlanan arayüzler kullanıcıların hataları tanınmasına, teşhis etmesine ve kurtarmasına olanak tanınmalıdır. Hata mesajları kullanıcıların etkileşimlerinde yaşanabilecek istenmeyen bir durumla ilgili olarak kullanıcıyı bilgilendiren sistem kesintileridir. Haber61.net mobil sitesinin habere yorum yapmaya ilişkin kullanıcıların hatasını önleme noktasında olumsuz uygulamaya sahip olduğunu daha önce değerlendirmiştik. Kullanıcıların habere yorum yazmasına ilişkin hatayı henüz yapılmamışken önleme noktasında olumsuz uygulamaya sahip olan site, belirtilen hata gerçekleştiğinde ise kullanıcılara hatayı açıklayıcı bir dilde iletmekte ve hatalarını geri almaları için yol göstermektedir. Bu bakımdan olumlu bir uygulama örneğidir.

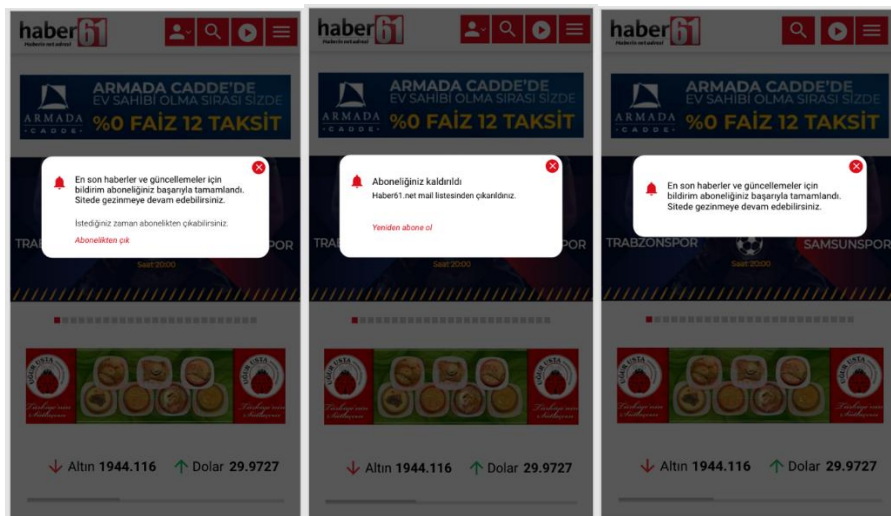
Sezgisel Değerlendirmenin son ilkesi olan yardım ve belgelerdir. Tasarlanan arayüz sistemlerinin dokümantasyona ihtiyaç duyulmadan kullanılabilmesi tercih edilse de kullanıcıların görevlerinde yardımcı olacak dokümantasyon sağlanmalıdır. Web sitelerde yardım iki türde sağlanabilir: proaktif ve reaktif yardım. Kullanıcılar henüz bir sorunla karşılaşmamışken sağlanan yardım proaktif, kullanıcılar bir sorun yaşadıkları zaman sistemden tavsiye istedikleri durumlarda reaktif yardım sağlanır. Kullanıcıların çoğu yardım belgelerini okumak yerine doğrudan sistemi kullanma eğilimindedir. Eğer kullanıcılar kılavuza ihtiyaç duyuyorsa sistemle ilgili yardıma ihtiyaçları vardır (Nielsen, 1993, s. 148-150). Haber61.net mobil sitesi haber sitesinde yardım ve belgelendirmeye ilişkin bir içerik bulunmamaktadır. Sitenin basit metin içerikli formda olması yönüyle yardım ve belgelendirme uygulamasına ihtiyaç duyulmadığı düşünülmektedir.

Prototip Önerisi

Şekil 14. Üyelik Paneli

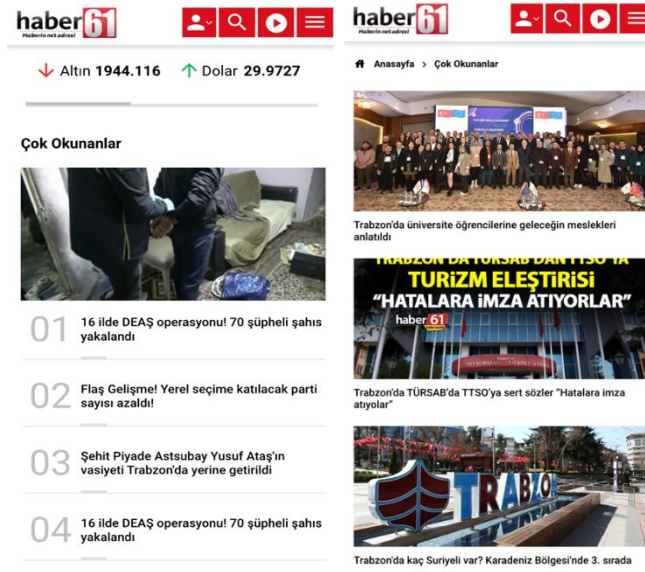
Geliştirilen prototip tasarım ile üyelik paneli tasarlanmıştır. Bu sayede kullanıcıların haberle etkileşimini yalnızca yorum yazma ve paylaşma gibi eylemlerle kısıtlı kalması sorunu aşılmıştır. Üyelik panelinde kaydolma ve giriş yapma menüleri arasında geçiş özelliği ile kullanıcının yanlış tıklama işlemi sonucu kolaylaştırılmış, ayrıca kaydolma seçenekleri eklenerek işlemlerin hızlanması sağlanmıştır. Eklenen üyelik uygulaması hem uzman kullanıcıların etkileşimlerini özelleştirmelerine hem de kişiselleştirme özelliklerine olanak tanıyacaktır.

Şekil 15. Bildirim İzinleri

Bildirim izinleri ekranında gerçekleştirilecek işlemlerin sonucuna ilişkin yeni arayüz tasarımları geliştirilmiştir. Bu sayede kullanıcılara eylemlerinin sonucu açık ve anlaşılır şekilde geri bildirilmektedir. Öte yandan bildirim izinleri ekranından çıkış yolu açıkça verilmiş, istenmeden gerçekleştirilen eylemlerin geri alınma seçenekleri sunulmuştur.

Şekil 16. Çok Okunanlar

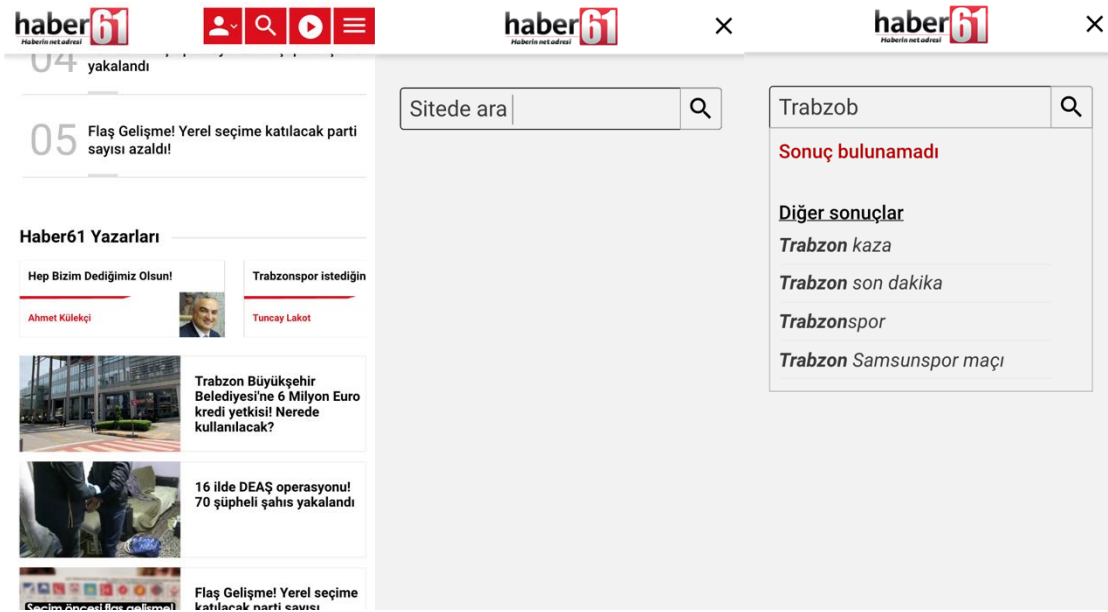
Haber61.net mobil haber sitesi genelinde koyu renkle belirtilen metinlerin ilgili sayfaya yönlendirici bağlantı işlevi her koyu renkli metin için tutarlı olarak sağlanmamıştır. Yapılan revize ile arayüz tasarımında “Çok okunanlar” başlığı da diğer başlıklar gibi bağlantı işlevi kazanarak site içi tutarlılık sağlanmıştır.

Şekil 17. Haber Kategorileri

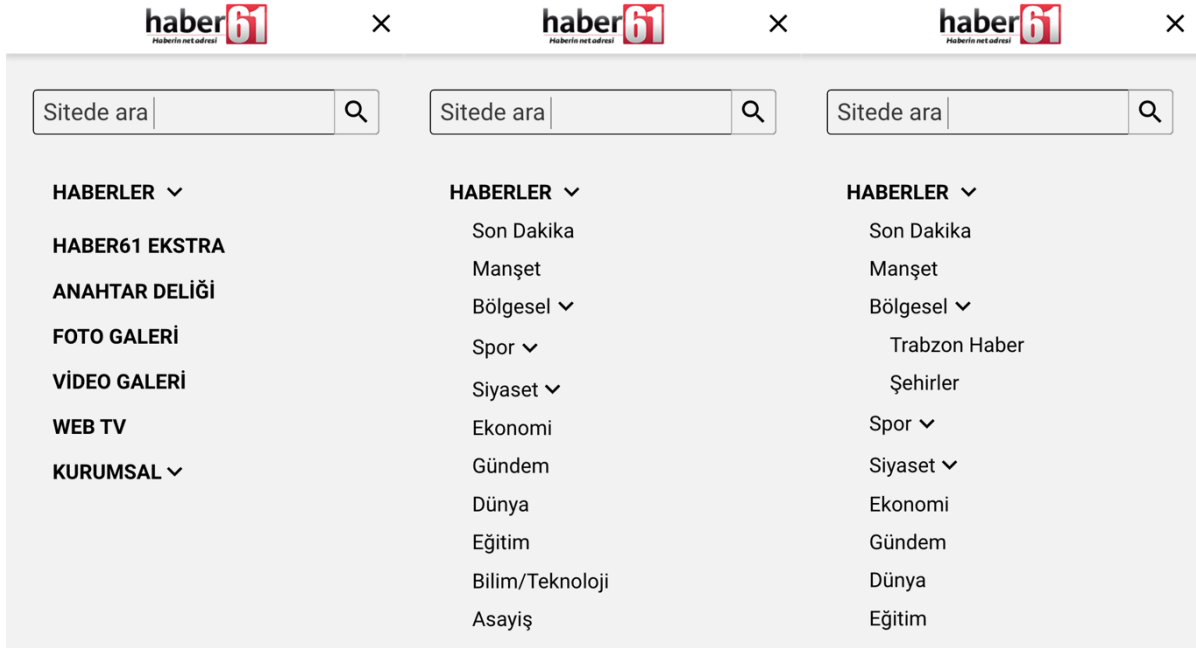
Site içerisinde haber içeriklerinin görüntülediği sayfalarda ilgili haberin hangi kategoride bulunduğunu gösteren kırıntı menü uygulaması yeni tasarım önerisiyle geliştirilerek ilgili sayfaya yönlendiren bağlantı özelliği eklenmiştir. Haber61.net haber sitesinde kırıntı menüde yer alan metinlerin birbiriyle tutarsız olarak kullanıldığı çalışmanın tespitleri kapsamındaydı. Bu nedenle hem uzman kullanıcıların ana sayfaya dönebilecekleri işlev kazandırılmış hem de kategoriler arası tutarsızlık düzenlenmiştir.

Şekil 18. Arama Çubuğu

Arayüz tasarımında düzenlenen diğer bir uygulama ise arama çubuğudur. Öncelikle arama çubuğu yaygın kullanım örneklerinde olduğu gibi ana sayfaya alınarak kullanıcıların tanınmasına olanak sağlanmıştır. Ardından arama çubuğunda gözlemlenen yazım yanlışlarıyla ilgili kullanıcıya geri bildirim vermeme ve arama sorgularına ilişkin öneri sunmama hataları düzenlenmiştir.

Şekil 19. Menü Düzeni

Estetik ve minimalist tasarım ilkesi kapsamında geliştirilen arayüz tasarım önerisi ise menü düzenine getirilmiştir. Sitede yer verilen navigasyon menüsünün karmaşık yapısı Miller kanunundan yararlanılarak giderilmiştir. Menü başlıkları kategorilendirilerek minimalist tasarım desteklenmiştir.

Sonuç

Haber61.net mobil haber sitesi Kullanılabilirlik bağlamında Nielsen'in Sezgisel İlkeleri doğrultusunda değerlendirildiğinde kullanıcıların habere erişim ve etkileşim süreçlerini olumsuz yönde etkileyen, eylemlerini verimli bir şekilde gerçekleştirmelerini ve hızlı öğrenmelerini zorlaştıran çeşitli kullanım zorlukları mevcuttur. Karşılaşılan sorunların başında kullanıcıların habere erişimini zorlaştıran ve içeriğe erişme süreçlerini uzamasına sebep olan reklamlar yer almaktadır. Açılan reklam görsellerinin kullanıcıları hata yaptığı düşüncesine yönlendirmesi, açılan reklam sekmeleri ile içerikten kopması ve reklamların site içerisinde standardize edilmeden yerleştirilmesi habere erişimlerinde aksaklıklara neden olmaktadır. Bu durum kullanıcıların hedeflerini gerçekleştirme önünde kullanım zorlukları yaratarak siteyi kolaylıkla terk etmelerine neden olmaktadır.

Kullanıcıların etkileşimlerinin sonucunu öğrenebilmesi kapsamındaki diğer bir kullanılabilirlik sorunu ise anlaşılır geri bildirimlerde bulunmayan bildirim izin ekranları ve kullanıcıların etkileşimlerinin sonucunu tahmin edemedikleri kullanıcı kontrolünü kısıtlayan uygulamaların bulunmasıdır. Bu durum site içerisindeki etkileşim akışını yavaşlatarak kullanıcıların habere erişim ve etkileşimlerini güvensiz hâle getirebilmektedir. Site tasarımında kullanılan görsel unsurları ve işlevsel unsurlar sistemin tutarlılığını sağlamada çeşitli sorunlar barındırmaktadır. Bunlar site içerisinde yazı, renk, simge kullanımı gibi belirli standartlara tutarlılığı sağlanmayan ve sistemin öğrenilebilirliğini olumsuz yönde etkileyen tasarım unsurlarıdır. Söz konusu unsurların hatalı kullanımı kullanıcıların öğrenme süreçlerini yavaşlamasının yanı sıra beklentilerini zayıflatarak etkileşim süreçlerini verimsizleştirebilmektedir.

Kullanılabilirlik bağlamında önemli etkenlerden olan arayüz tasarımında kullanılan etkileşimsel birimlerin görünürlüğü ve kullanıcıların unsurların işlevlerini tanımasına olanak sağlaması noktasında da sorunlar mevcuttur. Haber sitesi gibi yoğun bilgi içerikli sitelerde arama kutusu en sık kullanılan bileşenlerden biridir. Haber61.net sitesinde arama çubuğunun görünürlüğü bu kapsamda yanlış uygulamaya örnektir. Site içerisinde gezinmede farklı konumlandırmalarla yer verilmesi, kullanıcıların alışkın olduğu web düzeninden uzaklaşarak tanınmayı zorlaştırması ve arama sorgusuyla ilgili genişletilmiş içerik önerilerine yer verilmemesi nedeniyle etkileşim ve deneyim noktasında olumsuz etkiler yaratmaktadır.

Bulgular ve yorumlamalar kapsamında genel olarak değerlendirildiğinde Haber61.net haber sitesi kullanıcıların habere erişim ve etkileşiminde kullanım verimliliğini sağlamayı zorlaştıracak hatalı ve yetersiz uygulamalar barındırmaktadır. Habere erişme kapsamında site içerisinde yoğun olarak yer verilen reklam ve görsel unsurların kafa karıştırıcı ve kullanıcıları hedefinden uzaklaştıracak nitelikte olduğu tespit edilmiştir. Öte yandan görsel öğelerin kullanıcının birincil

hedeflerini desteklemekte yetersiz kaldığı, esnek ve etkili kullanımı kısıtlayan, sistem durumuna ilişkin kullanıcı kontrolü ve özgürlüğünü sağlamayan uygulamalar mevcuttur. Bu bağlamda Haber61.net haber sitesi olumlu kullanılabilirlik unsurları barındırmasına karşın işlevsellik bakımından genel olarak kullanılabilirlik düzeyinin düşük olduğu ve kullanıcı deneyimini olumsuz yönde etkileyecek kullanılabilirlik sorunları barındırdığı tespit edilmiştir.

Mobil cihazların yapısal özellikleri gereği sahip olduğu sınırlamalar göz önünde bulundurulduğunda kullanılabilirlik daha önemli hale gelmektedir. Bu bağlamda arayüz tasarımında kullanılan tasarım öğeleri ve işlevlerin kullanıcıların ihtiyaçlarına ne ölçüde yanıt verebildiği kullanılabilirlikte belirleyici rol oynamaktadır. Kullanıcıların sistemle etkileşimlerinde verimlilik ve memnuniyetlerini doğrudan etkileyen söz konusu unsurların, tasarım ilkeleri doğrultusunda doğru biçimde uygulanması, kullanıcıların ihtiyacını karşılayarak deneyimlerinin sonucunu ve sistemin genel kullanılabilirliğini önemli ölçüde belirlemiştir. Bu sonuç, Ercan ve Tiryakioğlu (2020, s. 297) çalışmalarında da vurgulandığı üzere, mobil arayüz tasarımlarındaki erişilebilirlik sorunlarının en aza indirilmesi ve işlevselliğin artırılmasına yönelik uygulamaların kullanıcı deneyimini de doğrudan etkilediği sonucunu desteklemektedir.

Son olarak, Haber61.net haber sitesinin mobil arayüz tasarımındaki kullanılabilirlik sorunlarının tespit edildiği ve söz konusu sorunlara yeni bir arayüz önerisi sunulan bu çalışmada elde edilen bulgular doğrultusunda kullanılabilirlik araştırmaları için Uzman Temelli Yaklaşım ile sınırlı kaynaklarla verimli bir şekilde sorunların saptanarak çözüm üretilebileceğine katkı sağlanmaktadır. Mobil haber sitelerinin kullanılabilirliğine ilişkin araştırmalarda evren ve örneklem grubu genişletilerek spesifik alanlarda kapsamlı sonuçlar elde edilebilir. Deneysel Yaklaşım gibi farklı kullanılabilirlik testleri uygulanarak gerçek bir arayüz üzerinden gerçek görevlerle kullanıcı testleri uygulanarak kullanılabilirlik testlerinin kapsamı genişletilerek alana katkı sağlayabilir.

Extended Abstract

With advancements in information technologies, significant changes have occurred in how users access and interact with news. Mobile devices, which allow constant connectivity by overcoming time and space limitations, have become a widely used medium for accessing news. Meanwhile, the efficiency and quality of news consumption and interaction through mobile devices have gained importance. In this context, the speed, ease, and satisfaction of accessing information are closely related to the usability level of the interface design. Usability issues become even more critical when considering the structural limitations of mobile devices, such as small screen sizes and navigation difficulties. Usability, a key topic in the field of Human-Computer Interaction, aims to ensure that users can achieve their goals without encountering design or usage problems. Therefore, highly interactive mobile interface designs differ from desktop interfaces and require a unique design approach. Moreover, interface elements used in mobile design must be device-compatible and provide flexible and efficient user experiences, directly impacting usability. Accordingly, usability-oriented mobile interface designs that meet user needs and enhance interaction processes have come to the forefront.

In this context, this study aims to determine the usability problems in the mobile interface design of Haber61net news website with an expert-based approach and to propose a new interface. In the study, Heuristic Evaluation, one of the qualitative research methods, was used as it is the most widely used method in usability testing. With Heuristic Analysis, the usability problems of the mobile news site were identified and the faulty design elements were reorganised to improve the user experience. In the evaluation of the usability problems in the news site, Nielsen's Heuristic Principles were used as a generally accepted guide within the scope of Expert Evaluations. As a result of the findings, it was determined that there are various problems that will negatively affect the usability in the interface design of the mobile news site. It is seen that advertisements are at the top of the high level

usability problems of Haber61.net mobile news site. The design of the advertisement areas, non-standard display formats and the inclusion of close buttons in different formats cause users to think that they have performed their transactions incorrectly and to move away from the news content as a result of irreversible transactions.

Another faulty application that affects usability is seen in search boxes that make it difficult for users to recognise design units. Although it is one of the frequently used units especially in information content sites such as news sites, the search box is not included on the main page of Haber61.net mobile interface. This situation is an example of a negative application in the sense that users have to remember it every time. Another important application that provides ease of use in websites with rich information content is to prevent information confusion by considering minimalist design. The complex structure of the navigation menu of the news site causes usability problems in front of fast and easy realisation of user actions. In the analysis of mobile news site usability problems, it was observed that positive and negative applications were included together. It has been determined that this situation may cause confusion of users and make their interactions unsafe. The notification screens applied in the comment areas are an example of this. The site, which has a problematic design in terms of preventing users' errors, supports usability positively with error messages that inform users when errors occur. However, this situation negatively affects the user experience and usability by causing users to be hesitant about the actions they will perform during their navigation within the site.

As a result of intuitive evaluation, Haber61.net mobile news site generally has faulty or inadequate applications that do not meet the general web habits of the users of the design applications included in the site and cause them to encounter usage difficulties while performing the operations they target. As a result of all these evaluations, all faulty interface design units identified within the scope of the study were redesigned in line with the design principles and a prototype was developed to

facilitate and make the interaction of users easier and more efficient. This study, in which the Expert-Based Approach from Usability Tests was adopted, aimed to identify and correct usability problems at the design stage and to increase user satisfaction. In the new web environment where access to news, consumption and interaction take place quickly and at a high level of interaction, in the case of mobile devices with structural limitations, enabling users to easily reach their goals and maintain their interactions uninterrupted has become a critical element in mobile interface designs.

Keywords: Usability, Mobile Interface Design, News Website, Interaction Design

Kaynakça

- Adipat, B., & Zhang, D. (2005). Interface Design for Mobile Applications. *AMCIS 2005 Proceedings* (s. 2281-2290). Association for Information Systems.
- Akyol, G. (2014). Mobil Uygulama Arayüzlerinin İncelenmesi Üzerine Bir Çalışma. 2. *International Symposium on Innovative Technologies in Engineering and Science*, 530-539.
- Ardıç, B., & Göktürk, M. (2009). Kullanılabilir Uygulama Programlama Arayüzleri. *Ulusal Yazılım Mühendisliği Sempozyumu*, 91-97.
- Coursaris, C. K., & Kim, D. (2007). A Research Agenda for Mobile Usability. *Extended Abstracts Proceedings of the 2007 Conference on Human Factors in Computing Systems* (s. 2345-2350). California: CHI 2007 doi:10.1145/1240866.1241005.
- Çatal, D., & Kürşad, D. (2015). Duyarlı Web Tasarımı. *Art-E Sanat Dergisi*, 8(15), 95-109. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/193488>.
- Çağıltay, K. (2018). *İnsan – Bilgisayar Etkileşimi ve Kullanılabilirlik Mühendisliği Araştırma Örnekleri – Veri Toplama Araçları ISO 9241 Standartları Çerçevesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Çeçen, F. (2019). *Haber Sitelerinin Akıllı Telefonlarda Görüntülenen Sayfalarında Kullanıcı Deneyimi Tasarımının İncelenmesi*. İstanbul Üniversitesi: (Yüksek Lisans Tezi). Erişim adresi: https://acikbilim.yok.gov.tr/bitstream/handle/20.500.12812/141902/yokAcikBilim_10280003.pdf?sequence=-1&isAllowed=y
- Çıplak, Z. (2023). *Responsive Web Design İlkeleri ve Pratik İpuçları*. <https://medium.com/@zeynepciplaak/responsive-web-design-ilkeleri-ve-pratik-ipuclari-fb13b7df03f4> adresinden alındı

- Dinç, O. (2018). *Mobil Uyumlu Web Site Arayüzlerinde Kullanılabilirlik*. Işık Üniversitesi: (Yüksek lisans tezi). Erişim adresi: <https://acikbilim.yok.gov.tr/handle/20.500.12812/94084>.
- Dix, A., Finlay, J., Abowd, G. D., & Beale, R. (2004). *Human-Computer Interaction*. Harlow, England: Pearson Education Limited.
- Dumont, S. (2021). *The Different Between UX and UI, according to designer and Maze CEO*. Maze: <https://maze.co/blog/ui-vs-ux/> adresinden alındı
- Ercan, M., & Tiryakioğlu, F. (2020). Hürriyet Mobil Haber Sitesinin Kullanıcı Deneyim Tasarımı Bağlamında İncelenmesi. *Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi*, 10(2), 270-300. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1417960>.
- Fessenden, T. (2021). *Aesthetic and Minimalist Design (Usability Heuristic #8)*. Aesthetic and Minimalist Design (Usability Heuristic #8): <https://www.nngroup.com/articles/aesthetic-minimalist-design/> adresinden alındı
- Firtman, M. (2013). *Programming the Mobile Web, 2nd Edition*. United States of America: O'Reilly Media, Inc.
- Gibbs, S. (2016, Kasım 2). *Mobile Web Browsing Overtakes Desktop for the First Time*. The Guardian Erişim adresi: <https://www.theguardian.com/technology/2016/nov/02/mobile-web-browsing-desktop-smartphones-tablets> adresinden alındı
- Jeong, W., & Han, J. (2012). Usability study on newspaper mobile websites. *OCLC Systems & Services: International digital library perspectives*, 28(4), s. 180-198. doi: 10.1108/10650751211279120.
- Kalafatoğlu, Ş. T. (2017). Web Sitelerinin Kullanılabilirlik Özelliği: Kavramsal Açıklamalar, Kuramsal Çalışmalar ve Kullanılabilirliği Değerlendirme Yöntemleri. A. M. Kırık içinde, *Medya Çağında İletişim* (s. 205) içinde. Konya: Çizgi Kitabevi.
- KAMİS. (t.y.). Kullanılabilirlik Testleri ve Uygulamaları. *Kamu İnternet Siteleri Rehberi*. Erişim adresi: <https://bilgem.tubitak.gov.tr/wp-content/uploads/sites/8/Bolum-3-1.pdf>.
- Keş, Y. (2009). *Elektronik Yayıncılık ve Web Tasarım*. İstanbul: Hiperlink Yayınları.
- Kim, S., & Zeelim-Hovav, A. (2011). The impact of smart phone usability on group task performance in a university environment: media synchronicity perspective. *International Conference on Information Resources Management (CONF-IRM)*. Seul.

- Koyuncu Tunç, S. (2019). *Elektronik Belge Yönetim Sistemlerinin Kullanılabilirlik ve İnsan – Bilgisayar Etkileşimi Açısından Değerlendirilmesi: Hacettepe Üniversitesi Örneği*. (Doktora tezi). Erişim adresi: <https://openaccess.hacettepe.edu.tr/handle/11655/8690?locale-attribute=tr>.
- Laubheimer, P. (2020). Flexibility and Efficiency of Use (Usability Heuristic #7): <https://www.nngroup.com/articles/flexibility-efficiency-heuristic/> adresinden alındı
- Marcotte, E. (2010). Responsive Web Design. *A List Apart*, Erişim adresi: <https://alistapart.com/article/responsive-web-design/>.
- Nielsen, J. (1993). *Usability Engineering*. Boston: Academic Press.
- Nielsen, J. (1994). *10 Usability Heuristics for User Interface Design*. <https://www.nngroup.com/articles/ten-usability-heuristics/> adresinden alındı
- Nielsen, J., & Molich, R. (1990). Heuristic Evaluation of User Interfaces. *CHI '90: Proceedings of the SIGCHI Conference on Human Factors in Computing Systems* (s. 249-256). ACM Press DOI: 10.1145/97243.97281.
- Olson, J. R., & Olson, G. M. (1990). The Growth of Cognitive Modeling in Human-Computer Interaction Since GOMS. *Human-Computer Interaction*, 5, 221-265. doi: 10.1207/s15327051hci0502&3_4.
- Onay, A. (2018). Haber İçeriklerinde Dijital Dönüşüm-BBC Türkçe İncelemesi. O. Uçak içinde, *Dijital Medya ve Gazetecilik içinde* (s. 77-89). Konya: Eğitim Yayınevi.
- Oğuz, A. İ. (2019). *Web Arayüz Tasarımlarının Kullanılabilirlik Üzerine Etkisi: Haber Siteleri Üzerine Bir Araştırma*. Marmara Üniversitesi: (Yüksek Lisans Tezi). Erişim adresi: https://acikbilim.yok.gov.tr/bitstream/handle/20.500.12812/307642/yokAcikBilim_10281094.pdf?sequence=-1.
- Pekyazar, A., & Gümüşsoy, Ç. A. (2021). Kullanılabilirlik Sezgiselleri ile Problemlerinin İlişkilendirilmesi: Makine Öğrenmesi Kullanımı. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi* (s. 47-52). doi: 10.31590/ejosat.946150.
- Persada, A. G., Pranata, M. W., & Ana, A. A. (2017). Aesthetics of Interaction Design on the Mobile-Based University Website. *2017 International Conference on Electrical Engineering and Computer Science (ICECOS)* (s. 137-142). Palembang, Indonesia: IEE. doi: 10.1109/ICECOS.2017.8167120.
- Saran, C. (2023). Habere Maruz Kalmak: Mobil Haber Uygulamalarının Anlık Bildirimleri Üzerine Bir İnceleme. *Etkileşim*(11), s. 292-315 doi: 10.32739/etkilesim.2023.6.11.198.

- Similarweb. (2025). Mayıs 2025 tarihinde Similarweb: <https://pro.similarweb.com/#/digitalsuite/websiteanalysis/overview/website-performanc> adresinden alındı
- Somuncu, B., & Aydın, H. (2024). Haber sitelerinin mobil görünümüleri: örnek bir inceleme. *Yeni Medya Dergisi*(18), 188-211 DOI: <https://doi.org/10.55609/yenimedya.1453218>.
- Tunalı, E. (2016). *Resonant Field: A Critical Analysis of User Interface Design in Digital Media*. ProQuest Dissertations and Theses veri tabanından erişildi.
- UXPin. (t.y.). Aralık 2023 tarihinde Mobile UI – What it is & How to Ace Mobile App Design: <https://www.uxpin.com/studio/blog/what-is-mobile-ui/> adresinden alındı
- We Are Social. (2025). *Digital 2025 Global Overview Report*. We Are Social: <https://wearesocial.com/wp-content/uploads/2025/02/GDR-2025-v2.pdf> adresinden alındı
- We Are Social. (2025). *Türkiye Dijital 2025: Türkiye'nin Nüfus, İnternet, Sosyal Medya, Mobil, E-Ticaret ve Dijital Pazarlama Göstergeleri*. İnternet Araştırmaları Koordinatörlüğü web sayfasından erişildi: https://datareportal-com.translate.goog/reports/digital-2025-turkey?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=tr&_x_tr_hl=tr&_x_tr_pto=tc.
- Web FX. (t.y.). Duyarlı Tasarım Neden Bu Kadar Önemlidir?: https://www-webfx-com.translate.goog/web-design/learn/why-responsive-design-important/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=tr&_x_tr_hl=tr&_x_tr_pto=tc adresinden alındı
- Yu, N., & Kong, J. (2016). User experience with web browsing on small screens: Experimental investigations of mobile-page interfacedesign and homepage design for news websites. *Information Sciences*(330), 427-443 DOI: 10.1016/j.ins.2015.06.004.

Bu makale intihal tespit yazılımlarıyla taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.

This article has been scanned by plagiarism detection softwares. No plagiarism detected.

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen kurallara uyulmuştur.

In this study, the rules stated in the “Higher Education Institutions Scientific Research and Publication Ethics Directive” were followed.

ÇALIŞMANIN ETİK İZİN BELGELERİ

Söz konusu bu çalışmada etik kurul kararı gerektiren klinik ve deneysel insan ve hayvanlar üzerinde bir çalışma olmadığından dolayı etik kurul onayı aranmamıştır.